

**T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ**

ARAŞTIRMA VE İÇTİHAT BİRİMİ
(AR-İÇ)

KARARLAR BÜLTENİ

SAYI: 7

FASİKÜL: 1

TEMMUZ 2014

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

YEDİNCİ SAYI BİRİNCİ FASİKÜLE ÖNSÖZ

23 Eylül 2012 tarihinde bireysel başvurunun işleme başlanması ile birlikte Anayasa Mahkemesi yeni bir döneme girmiştir.

İlk olarak Mahkemenin karar veren yargısal oluşumlarının sayısında önemli bir artış meydana gelmiştir: Daha önce sadece Genel Kurul şeklinde karar verirken artık bireysel başvuruların kural olarak esas hakkında karar vermek üzere iki Bölüm ve kabul edilebilirliğinin tespiti için her bir Bölüm altında üçer Komisyon oluşturulmuştur. Mahkemenin Bölümleri ve Komisyonları arasında konu itibarıyla yetki açısından bir ayrım yapılmadığını belirtmek gerekir. Her Bölüm ve her Komisyon bireysel başvuruya ilişkin herhangi bir konuda karar alabilmektedir. Bu da Mahkemenin farklı birimlerinin verilen kararlardan haberdar olması zorunluluğunu getirmektedir.

İkinci olarak norm denetimi yaparken Mahkemenin verdiği kararların sayısı ve çeşidinin bireysel başvuruya göre son derece az olduğu bilinmelidir. Başvuru ve kararların sayısındaki bu artış, verilen kararların gerek Mahkeme çalışanları gerekse diğer muhatapları tarafından bilinir kılınması çabasını gerek kılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin yargısal oluşumları kararlarını verirken daha önce kendisinin ve diğer oluşumların verdiği kararları dikkate almak zorundadır. Mahkemenin bu anlamda belki de *en zorlu sınavı içtihadın istikrarın sağlanmasıdır*. Bu zorluğun aşılması her şeyden önce içtihadın bilinebilirliği ile mümkündür. Ancak bu, Mahkemenin daha önceki içtihadını izlemek zorunda olduğu şekilde anlaşılmalıdır. Bununla beraber eğer Mahkeme daha önceki içtihadını değiştirmek istiyorsa, bunun haklı ve ikna edici gerekçelerini ortaya koymalıdır ki hukuki güvenliğine saygı göstermiş olsun ve inandırıcılığını temin edebilsin.

Bireysel başvurunun muhataplarının da kararları bilmesi ve takibi önemlidir. Mahkemenin yerleşik içtihadını bilen kişiler, başvurularının başarı şansı konusunda belli kanaate sahip olacaklarından başvurularını ona göre formüle edecekler ya da başarı şansı yoksa hiç başvuru yapmayabileceklerdir. Böylece Mahkeme de gereksiz iş yükünden kurtulacaktır.

İçtihadın tanınmasında yaşanabilecek sıkıntıları aşmak ve onun bilinebilirliğinin sağlayacağı yararlar göz önünde bulundurularak Anayasa Mahkemesi İctüzüğü'nde Araştırma ve İctihat Birimine bu yönde bir görev de verilmiştir: *"Genel Kurul, Bölümler ve Komisyonlarca verilen ve içtihat açısından önem arz eden kararları takip ederek, bu konuda Mahkeme birimlerinde görev yapanların bilgilendirilmesi için dokümanlar hazırlamak ve gerekli çalışmaları yapmak."* (md. 26/2ç)

Bu sebeple Anayasa Mahkemesinin Genel Kurul ve Bölümlerinden çıkan kararların herkes tarafından daha kolay bir şekilde bilinebilir kılınması için belli dönemler halinde kararın esaslı noktalarını ön plana çıkartarak anlatan bir Bülten çıkarılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Bültenin elektronik olarak her ay, basılı halinin ise aylık bültenleri bir araya getirecek şekilde üçer aylık dönemler halinde çıkarılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. Elinizdeki bültenin içeriğinde Mahkeme tarafından ilgili dönemde verilen tüm kararlara değil sadece önceki içtihadın tekrarı niteliğinde olmayan ve dikkat çekici olduğu düşünülen kararlara yer verilmiştir. Ayrıca iptal/itiraz ve bireysel başvuruya ilişkin karar özetlerinin başında o ay içinde yayınlanan bütün kararların listesi ve çok kısa da bu kararların içeriğine ilişkin bilgiler verilmektedir. Bu listenin hazırlanmasında Bölümler Sekreterliği ve Yazı İşleri Müdürlüğü verileri esas alınmıştır.

Bültende kararların sunumunda yer alan başlıklardan;

“Karar Bilgileri”, kararın hangi yargısal oluşum tarafından verildiği, kararın tarihi ve sayısına ilişkin karar künye bilgisidir.

“Sistemik Kavramlar Dizisi”, o kararın ilgili olduğu kavramları ön plana çıkartmaktadır. Bu kavramlar anayasada geçen kavramlar olabileceği gibi (hukuk devleti vb.), Mahkemenin kendi içtihadını ile geliştirdiği kavramlar da (hukuk güvenliği, belirlilik ilkesi vb.) olabilir. Ayrıca bu kavramların mutlaka Mahkemenin esas incelemesine ilişkin olmasına da gerek yoktur. Usule ilişkin bir takım kavramların da (başvuru usulü, kişi bakımından yetkisizlik, açıkça dayanaktan yoksunluk vb.) burada yer almasının uygun olacağı düşünülmüştür. Bu kısmın temel amacı, kavramlar üzerinden giderek okuyucunun Mahkemenin belli alandaki içtihadına kolayca erişiminin sağlanmasıdır.

“Kararın Özü” başlığı altında kararın esas itibarıyla ilkesel anlamda ne anlattığı ifade edilmek istenmektedir. Mahkemenin bir hükme varırken hangi ilkeleri ve argümanları kullandığı kısa ve veciz bir şekilde aktarılmaktadır. Başka bir anlatımla başvurudan (iptal, itiraz ya da bireysel başvurudan) bağımsız olarak Mahkemenin bu kararda açıkladığı ilkeler ortaya konulmaktadır. Bir önceki başlıkta geçen kavramlar bir anlamda Mahkeme içtihadı ile açılmaktadır.

Eğer karar konusunda daha ayrıntılı bir bilgiye ihtiyaç duyulursa bu durumda “Kararın Özeti” başlığına bakılması uygun olacaktır. Kararın özeti başlığının sunumunda da Genel Kurul ve bireysel başvuru kararlarının ayrı ayrı belirtilmesi yerinde olacaktır.

İptal/itiraz kararlarında;

“Kararın özeti” üç ana kısma ayrılmaktadır (Örnek 1). (1) numaralı kısımda kararın daha iyi anlaşılmasını sağlayacak temel bilgiler verilmektedir: Davanın konusu, dava konusu kuralın anlamı ile iptal veya itiraz talebinin gerekçeleri. Ancak bazı davalar esasa geçilmeden ilk inceleme aşamasında reddedildiğinden dolayı bu kısımda sadece kararın anlaşılmasına yarayacak hususlar belirtilmektedir.

(2) numaralı kısımda Mahkemenin ortaya koyduğu içtihadın daha geniş şekilde gerekçeleri ile açıklaması (kararın özü kısmındaki bilgilerin daha da detaylandırılması) yapılmaktadır. Genel Kurul açısından bu ilkeler Mahkemenin yarım asrı aşkın tecrübesi neticesinde daha önceki kararlar sayesinde artık yerleşik hale gelmiştir. Bir anlamda burada Mahkemenin içtihadı ilkeleri somut normun değerlendirilmesinden önce hatırlanmaktadır.

(3) numaralı son kısımda ise içtihadı ilkeler çerçevesinde somut normun değerlendirilmesi yapılmakta ve Mahkemenin vardığı sonuç, hüküm bölümünde ortaya konulmaktadır.

Bireysel başvuruya ilişkin kararlarda ise;

“Kararın özeti” şu hususları içermektedir (Örnek 2): (1) numaralı kısımda objektif bir şekilde hak ihlali iddiasını çevreleyen olay ve olguların özeti yapılmaktadır.

(2) numaralı kısımda başvurucunun iddiaları ve talebi sıralanmaktadır.

(3) numaralı kısımda Mahkemenin somut olay bağlamında ihlal iddialarını değerlendirirken kullanacağı ilkeler ortaya konulmakta ya da hatırlanmaktadır.

(4) numaralı kısımda Mahkemenin söz konusu ilkeler çerçevesinde somut olaya ilişkin tespitleri yer almaktadır.

(5) numaralı son kısımda ise Mahkemenin vardığı sonuç kısa gerekçesiyle birlikte aktarılmaktadır.

Bültenin elektronik versiyonunda sayfanın en sonunda Genel Kurul ve Bölümlerin kararlarının aslına ulaşılmasını sağlamak amacıyla köprü oluşturulmuş, kararların yayınlandığı internet adresi verilmiştir.

ARAŞTIRMA VE İÇTİHAT BİRİMİ

ÖRNEK 1

Karar Bilgileri:

Genel Kurulun 10/1/2013 tarih ve E.2012/93, K.2013/8 sayılı kararı.

Resmi Gazete: 28/3/2013-28601

SistematiK Kavramlar Dizisi:

Hukuk devleti ilkesi

Hukuki güvenlik

Belirlilik ilkesi

Suç ve cezalara ilişkin ilkeler

Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi

İdari ve adli para cezası

İmar mevzuatı

Kararın Özeti:

Anayasa'ya göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekir. Zira bu husus, bireylerin hukuksal güvenliğinin sağlanması bakımından önem arz etmektedir.

Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Başka bir anlatımla bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından idari para cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tabidir.

Kararın Özeti:

1. İstanbul 7. İdare Mahkemesi 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...yapının sahibine," ibaresinin iptalini talep etmiştir. İtiraz konusu "yapının sahibine," ibaresi, ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapma eyleminin karşılığı olarak cezai müeyyide uygulanacak kişileri ifade etmektedir. Başvuru kararında, itiraz konusu ibarenin hukuk devletinin ilkelerinden olan belirlilik ilkesine aykırı olduğu, öte yandan suçlu olmayanın da cezalandırılmasının Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "Ceza sorumluluğu şahsidir." hükmüne aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden birisi olan "belirlilik" ilkesini açıklamıştır. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekir. Belirlilik ilkesi, bireylerin hukuksal güvenliğinin sağlanması bakımından da önem arz etmektedir. Mahkeme,

Açıklama [A1]: Bültenin arkasında yer alan sistematik kavramlar indeksi yardımı ile hangi kararda hangi konuların ele alındığı gösterilecektir.

Açıklama [A2]: Olaydan bağımsız olarak kararda yer alan ilkeler özetlenecektir.

Açıklama [A3]: 1. paragrafın ilk cümlesi iptali istenen kuralları belirtmektedir.

Açıklama [A4]: 2. cümle kurala mahkemece verilen objektif anlamını belirtmektedir.

Açıklama [A5]: 3. cümle iptal talebinin gerekçesini belirtmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan, "Ceza sorumluluğu şahsidir." hükmünü de açıklamıştır. Mahkemeye göre ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır ve amacı, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır.

Açıklama [A6]: 2. ve 3. paragraflar kararın gerekçesidir.

3. Anayasa Mahkemesi, Danıştay'ın istikrar kazanan içtihatlarında yapının sahibi ibaresinden, mevzuata aykırı yapıyı inşa eden kişinin anlaşılacağıının belirtildiğini, idarelerce gerekli araştırma yapılarak mevzuata aykırı inşai faaliyeti yapan kişi tespit edilerek idari yaptırımın bu kişiye uygulanması gerektiğinden bu anlamda söz konusu ibarenin Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "Ceza sorumluluğu şahsidir." hükmüne aykırı olmadığını belirterek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olmadığına karar vermiştir. Bu görüşe S. KALELİ, A. ALTAN, F. KANTARCIOĞLU, M. ERTEN, Z. A. PERKTAŞ ile M. TOPAL katılmamışlardır.

Açıklama [A7]: Kararın Sonucu

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Açıklama [A8]: Kararın tamamına bu ibare tıklanarak ulaşılabilir.

ÖRNEK 2

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 5/3/2013 tarih ve 2012/74 başvuru numaralı kararı.

SistematiK Kavramlar Dizisi:

Kabul edilemezlik nedenleri

Başvuru yollarının tüketilmemiş olması

Kararın Özü:

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemelerinde, olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulması esastır. Bireysel başvuru yoluna, iddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması çerçevesinde giderilememesi durumunda başvurulabilir.

Başvuru konusu işleme karşı idari ve yargısal kanun yollarının tamamı tüketilmeden bireysel başvuru yapıldığı takdirde başvurunun "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü İkinci Öğretim Programına dikey geçiş kapsamında kayıt yaptırmak için müracaat etmiş ancak kaydı yapılmamıştır. Başvurucu, adı geçen öğretim programına kayıt için yaptığı başvurunun kabul edilmemesine ilişkin işleme karşı idari makamlara başvurmadığı gibi mahkemelerde dava da açmamıştır.

2. Başvurucu, kayıt hakkı kazandığı hâlde yaptığı müracaatın kabul edilmediğini belirterek eğitim ve öğrenim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

3. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvurunun, ikincil nitelikte bir kanun yolu olduğunu hatırlatmıştır. Mahkemeye göre esas olan, Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemelerinde, olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulmasıdır. Mahkeme, iddia edilen hak ihlallerinin olağan denetim mekanizmaları ile giderilememesi durumunda bireysel başvuru yoluna başvurulabileceğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, olağan kanun yolları tüketilmeden, söz konusu işleme karşı doğrudan bireysel başvuruda bulunulduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğuna oy birliği ile karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Açıklama [A9]: Bültenin arkasında yer alan sistematik kavramlar indeksi yardımı ile hangi kararda hangi konuların ele alındığı gösterilecektir.

Açıklama [A10]: Olaydan bağımsız olarak kararda yer alan ilkeler özetlenecektir.

Açıklama [A11]: 1. numaralı kısım objektif olarak olayların özeti.

Açıklama [A12]: 2 numaralı kısım başvurunun taleplerini özetlemektedir.

Açıklama [A13]: Mahkemenin somut olay bağlamında ihlal iddialarını değerlendirirken kullanacağı ilkeler 3 numaralı kısımda yer almaktadır.

Açıklama [R14]: 4 numaralı kısımda Mahkemenin söz konusu ilkeler çerçevesinde somut olaya ilişkin tespitleri yer almaktadır.

Açıklama [A15]: Kararın sonucunu 5 numaralı kısımda yer almaktadır.

Açıklama [A16]: Kararın tamamına bu ibare tıklanarak ulaşılacaktır.

İÇİNDEKİLER

BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI

2014 Haziran Ayında Anayasa Mahkemesi İnternet Sitesinde ve Resmi Gazete’de Yayınlanan Bireysel Başvuru Kararları Listesi	9
İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2012/1128 başvuru numaralı kararı.....	12
İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/2213 başvuru numaralı kararı.....	16
Genel Kurulun 18/6/2014 tarih ve 2013/7800 başvuru numaralı kararı.....	18
Genel Kurulun 25/6/2014 tarih ve 2014/256 başvuru numaralı kararı.....	21
Genel Kurulun 25/6/2014 tarih ve 2013/409 başvuru numaralı kararı.....	24
İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/5356 başvuru numaralı kararı.....	27
Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2012/1205 başvuru numaralı kararı	30
Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/1568 başvuru numaralı kararı	33
Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/2294 başvuru numaralı kararı	36
Birinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/1280 başvuru numaralı kararı	39
İkinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/5049 başvuru numaralı kararı.....	43
İkinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/7951 başvuru numaralı kararı.....	46

**BİREYSEL BAŞVURU
KARARLARI**

**2014 Haziran Ayında Anayasa Mahkemesi İnternet Sitesinde ve Resmi Gazete’de
Yayınlanan Bireysel Başvuru Kararları Listesi**

Sıra No	Kararı Veren	Başvuru No	Kararın Sonucu
1	2. Bölüm	*2012/575	Gizlilik dereceli belgelerin tebliğ edilmediğine ilişkin şikâyetin " <i>başvuru yollarının tüketilmemiş olması</i> ", Başsavcılığın ve Raportörün düşüncesinin bildirilmediğine ilişkin şikâyetin " <i>açıkça dayanaktan yoksun olması</i> ", aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesine ilişkin şikâyetin " <i>açıkça dayanaktan yoksun olması</i> ", nedenleriyle kabul edilemez olduğuna ve masumiyet karinesinin ihlal edilmediğine ilişkindir.
2	2. Bölüm	*2012/1128	Başvurunun, kişinin dokunulmazlığı maddi ve manevi varlığı ile ilgili kısmının " <i>açıkça dayanaktan yoksun olması</i> ", mahkûmiyetin hukuka aykırılığı ve Mahkeme kararının gerekçesizliği iddialarını içeren adil yargılama hakkıyla ilgili kısmının " <i>açıkça dayanaktan yoksun olması</i> " nedenleriyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
3	2. Bölüm	*2013/2213	Başvurunun, " <i>süre aşımı</i> " nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
4	2. Bölüm	*2013/7562	Drece mahkemeleri önünde devam eden başvuru yolları tüketilmeden yapıldığı anlaşıldığından başvurunun, " <i>başvuru yollarının tüketilmemiş olması</i> " nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
5	2. Bölüm	*2013/8404	Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı HSYK işlemine karşı yapılan başvurunun, " <i>konu bakımından yetkisizlik</i> " nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
6	Genel Kurul	*2013/7800	Özgürlük ve güvenlik hakkına ilişkin şikâyetlerin " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> " nedeniyle kabul edilemez olduğuna, adil yargılanma hakkı kapsamındaki; dijital delillerin değerlendirilmesine ilişkin şikâyetlerin karşılanmadığına dair iddialar ile dönemin Genelkurmay Başkanı ve Kara Kuvvetleri Komutanının tanık olarak dinlenmesi taleplerinin reddi nedeniyle tanık dinletme hakkına ilişkin şikâyetler açısından Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan ADİL YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
7	Genel Kurul	*2014/256	Avukat olan başvurucunun, bir duruşmaya başörtülü olarak katılması nedeniyle hâkimin duruşmanın yapılamayacağını belirterek müvekkiline kendisini bir başka avukatla temsil ettirmesi için süre vermesi ve duruşmayı ertelemesi sebebiyle Anayasa'nın 24. maddesinde güvence altına alınan DİN VE VİCDAN HÜRRİYETİ İLE 10. maddesinde güvence altına alınan AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.

Sıra No	Kararı Veren	Başvuru No	Kararın Sonucu
8	Genel Kurul	*2013/409	Bir koruma tedbiri niteliğindeki el koyma kararına dayanılarak söz konusu kitapların toplanması ve toplanan kitapların bir kısmının kanunda öngörülen usule uyulmaksızın imha edilmesi amaçlanan hedefler açısından orantısız olduğundan ve bu bağlamda demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülülük ilkesine uygun olmadığından başvurucunun Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan DÜŞÜNCEYİ AÇIKLAMA VE YAYMA ÖZGÜRLÜĞÜ İLE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİNE buna karşın gerekçeli karar hakkı yönünden Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edilmediğine ilişkindir.
9	2.Bölüm	*2013/5356	Bir internet haber sitesinde kullanılan ifadelerin, somut olayda "başvurucu yönünden" nefret suçu veya nefret söylemi niteliği taşımadığı, demokratik bir toplumda bu ifadeye karşı mutlaka ceza muhakemesi yoluyla bir yaptırım uygulanmasını gerektiren toplumsal bir ihtiyaç olmadığı ve adli makamlarca çatışan değerler arasında kurulan dengenin adil olmadığına söylenemeyeceği gerekçeleriyle, başvurucunun Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibara saygı hakkının ihlal edilmediğine ilişkindir.
10	1.Bölüm	*2012/1205	Adil yargılanma ile kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine yönelik iddiaların "başvuru yollarının tüketilmemesi" ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine yönelik iddianın "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedenleriyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
11	1. Bölüm	*2013/1568	Adil yargılanma hakkına yönelik şikâyetin "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna, başvuruya konu kamulaştırma bedelinin tespiti davasında dava tarihine göre belirlenen kamulaştırma bedelinin başvurucaya ödenmesine kadar olan süre zarfında enflasyonda meydana gelen artıştan kaynaklanan değer kaybı dikkate alındığında, başvurucunun üzerine idarenin ulaşmak istediği meşru kamu yararı ile haklı gösterilemeyecek şekilde orantısız ve aşırı yük yüklediği sonucuna ulaşıldığından, MÜLKİYET HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
12	1. Bölüm	*2012/1269	Eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna, başvurucunun ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren iddiasının, derece mahkemelerince tartışılmamış ve karşılanmamış olması nedeniyle GEREKÇELİ KARAR HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
13	1. Bölüm	*2013/731	Kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurunun "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
14	1. Bölüm	*2013/2294	Mülkiyet hakkının ihlal edildiği yönündeki iddianın, "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ve idari yargılamada MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
15	1.Bölüm	*2013/3054	Mülkiyet hakkı ile silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği yönündeki iddiaların "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ve idari yargılamada makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmediğine ilişkindir.

Sıra No	Kararı Veren	Başvuru No	Kararın Sonucu
16	1.Bölüm	*2013/3240	Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı HSYK işlemine karşı yapılan başvurunun, "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
17	1.Bölüm	*2013/1280	5233 sayılı Kanun tarafından belirlenen maddi tazminat miktarı ile davanın koşulları ve başvurucuların uğradığı zararlar arasında açık bir orantısızlık bulunmadığından Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edilmediğine, eşitlik ilkesinin ihlal edildiği yönündeki iddianın "başvuru yollarının tüketilmemiş olması", etkili başvuru hakkının ihlal edildiği yönündeki iddianın "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedenleriyle kabul edilemez olduğuna ve MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
18	2. Bölüm	*2013/5049	Mülkiyet hakkı kapsamında korunmaya değer bir menfaatinin bulunmadığı anlaşıldığından "konu bakımından yetkisizlik", gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğundan "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedenleriyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
19	2. Bölüm	*2013/5504	Başvurunun, "süre aşımı" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.
20	2. Bölüm	*2013/7951	Başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesine dayanan ihlal iddiasının konusu, Anayasa'da güvence altına alınmış ve AİHS kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığından "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemezliğe ilişkindir.
21	1. Bölüm	*2014/1050	Başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmadığından başvuru hakkında "düşme" kararı verilmesine ilişkindir.
22	2.Bölüm	2013/2625	Mülkiyet hakkı ile silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği yönündeki iddiaların "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna ve idari yargılamada makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmediğine ilişkindir.
23	2.Bölüm	2013/6762	Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasının başvuru yolları tüketilmeden bireysel başvuru konusu yapıldığı anlaşıldığından, "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemezliğe ilişkindir.
24	2.Bölüm	2013/7565	Mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemezliğe ve MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
25	2.Bölüm	2013/7740	Mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemezliğe ve MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.
26	1. Bölüm	2013/1420	Kanun'da öngörülen azami tutukluluk süresinin aşılması nedeniyle ANAYASA'NIN 19. MADDESİNİN ÜÇÜNCÜ FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİNE ilişkindir.

Not. (*) işareti konulmuş olan kararlar Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2012/1128 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Bir ihlalin olmadığına açık olduğu şikâyetler

Temyiz mercii şikâyeti

Adil yargılanma hakkı

Gerekçeli karar hakkı

Maddi ve manevi varlığın bütünlüğü

Cinsel taciz

Kararın Özü:

Sanığın başvurucuya yönelik cinsel taciz eyleminin anlık geliştiği, sürdürülmediği ve ayrıca daha sonra da haksız eylemin devam ettiğine ilişkin bir iddianın da bulunmadığı anlaşılmaktadır. Anlık bir saldırıdan öte geçmeyen ve herhangi bir fiziksel müdahale içermeyen bu eylemin, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası kapsamında incelenmesi gerekir.

Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası insan onurunu korumayı amaçlamıştır. Bu hüküm bir taraftan devlete insan onurunu zedeleyen fiillerden kaçınma ödevi yüklerken, diğer taraftan bu tür fiillerin devlet görevlileri ya da üçüncü kişiler tarafından meydana gelmesi halinde bu fiilleri etkili bir şekilde soruşturma ve failleri cezalandırma ödevi yüklemektedir.

Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil, uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer taraftan, burada yer verilen değerlendirmeler hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin, başvuruculara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılama ya da cezalandırma hakkı ya da tüm yargulamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, öpücük işareti ve cinsel içerikli sözler sarf edilerek "cinsel taciz" eylemine maruz kalmış ve tanık arkadaşı ile birlikte aynı gün suç duyurusunda bulunmuş ve olay yerine yakın güvenlik ve mobese kamera kayıtlarının soruşturma kapsamında dosyaya eklenmesini talep etmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma

kapsamında, olay mahalline yakın mobese kameralarının kayıtları istenilmiş ise de Emniyet Müdürlüğüne gönderilen cevabi yazıda, kayıtların 10 güne kadar saklanabildiği ifade edilerek olaya ilişkin kayıtlara ulaşılamadığı belirtilmiştir. Olay günü aracı kullandığı tespit edilen şüpheli Ü. N. ifadesinde, "*olay günü aracı kendisinin kullandığını, yanında arkadaşı S. Ç.'nin de bulunduğunu, başvuruçunun yola inmesi nedeniyle bir kaza meydana gelmesin diye korna çaldığını, bunun üzerine başvuruçunun kendisine el kol hareketi yaptığını, sonrasında 'manyak, s.. git lan' demek suretiyle hakaret ettiğini, arkadaşının 'boşver' demesi üzerine bir şey demeden yoluna devam ettiğini, bu nedenle şikâyetçi olduğunu*" belirtmiştir. Tanık S. Ç. beyanında, şüphelinin beyanlarına benzer ve onları teyit eder ifadelere yer vermiştir. Hakaret suçundan şüpheli sıfatıyla ifadesi alınan başvuruçunun, suçlamanın doğru olmadığını, anlattığı şekilde kendisinin mağdur olduğunu belirtmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığınca "*hakaret*" suçundan yapılan soruşturma sonucunda, "*kovuşturmaya yer olmadığına*" karar verilmiş ancak bu karar yapılan itiraz sonucu kaldırılmış ve Savcılıkça şüpheli Ü. N. hakkında "*cinsel taciz*", başvuruçunun hakkında ise "*hakaret*" suçundan dava açılmıştır. Mahkemece iki dosyanın birleştirilmesine karar verilmiş ve yargılama neticesinde "*cinsel taciz*" suçundan sanık Ü. N. hakkında 1500 TL adli para cezasına, "*hakaret*" suçundan ise bu eylemin haksız tahrik altında işlendiğini belirtilerek başvuruçunun hakkında 500 TL adli para cezasına hükmedilmiş ve her iki cezaya yönelik olarak "*hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına*" karar vermiştir. Başvuruçunun kendisi ve sanık hakkında verilen "*hükümün açıklanmasının geri bırakılması*" kararına itiraz etmiş ancak itirazı reddedilmiştir.

2. Başvuruçunun, "*cinsel taciz*" suçundan "*mağdur*" sıfatıyla yer aldığı davada, sanığın, hakkında hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmek suretiyle caydırıcı bir şekilde cezalandırılmadığını, dolayısıyla etkili bir yargılama yapılmadığını, ayrıca mağduru genel olarak kadın ve çocuklar olan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bakımından hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesinin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğunu, zira bu tür suçları işleyen sanıkların 6352 sayılı Kanun gereği cezasını açık ceza infaz kurumunda yerine getirecekler arasında sayılmadığını, bu nedenlerle Anayasa'nın 10., 17., 20. ve 40. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruçunun, aynı davada, cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen suç karşısında hak arama hürriyeti kapsamında hakkını aramasına rağmen kendisinin de işlemediği "*hakaret*" suçunun sanığı olarak yargılandığını, delillerin geç toplandığını, çelişkili tanık anlatımına dayanılarak ve yetersiz gerekçe ile hakkında hüküm kurulduğunu, verilen sonuç para cezasının temyiz sınırının altında olduğunu, bu hükme karşı yaptığı itirazın da şekli koşulların varlığının bulunup bulunmadığı açısından denetlenerek reddedildiğini, bundan dolayı Anayasa'nın 36. ve 141. maddelerinin ihlal edildiğini belirtmiş ve ihlalin tespiti ile yargılamanın yenilenmesi ve manevi tazminata hükmedilmesi talebinde bulunmuştur.

Kişinin Dokunulmazlığı Maddi ve Manevi Varlığı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, bireyin, bir devlet görevlisi ya da üçüncü kişi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması halinde, etkili resmi bir soruşturmanın yapılmasını gerektiğini ve bu soruşturmanın, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olması gerektiğini; yürütülen ceza soruşturmalarının amacının, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sağlamak olduğunu ancak bunun

bir sonuç yükümlülüğü değil, uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, derece Mahkemesinin sonuç kararı değerlendirildiğinde, başvurucuya yönelen ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen ağırlık seviyesine ulaşmayan eylemden dolayı soruşturmanın derhal başlayarak, gerekli delillerin toplanması sonucunda makul sürede tamamlandığını, gerçekleşen haksız eylemin mağdur üzerinde oluşturduğu etki ile belirlenen ceza ve beş yıllık denetim yaptırımının orantılı olduğunu, birey onuruna ve vücut dokunulmazlığına saygı duyulmasını garanti eden hukuk hükümlerinin ve özellikle de cezai yaptırımların caydırıcı işlevinin mevzuat çerçevesinde etkin bir şekilde uygulanmasının sağlandığını tespit etmiş ve dolayısıyla, somut olayda kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı hakkının korunması kapsamında yürütülen yargılama ve sonucunda verilen kararın etkisiz olmadığı sonucuna varmıştır.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki iddialarına yönelik bir ihlalin olmadığı açıkça anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

(Mahkûmiyetin Hukuka Aykırı Olduğu İddiası)

3. Anayasa Mahkemesi, ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmamasının bireysel başvuru incelemesine konu olamayacağını; bunun tek istisnasının, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda açık bir keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olması olduğunu, bu çerçevede, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvuruların bariz takdir hatası veya açıkça keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesince esas yönünden incelenemeyeceğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucunun iddialarının esas itibarıyla derece Mahkemesi tarafından delillerin yorumlanmasında isabet olmadığına ve yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu görülmekte ise de; yapılan incelemede, derece Mahkemesince yürütülen yargılama sırasında başvurucunun, iddialarını Mahkemeye sunabildiği ve Mahkemece bunların yeterli düzeyde değerlendirildiğini, somut olayda tüm bilgi ve belgeler dikkate alınarak yapılan yargılama ve kurulan hükümde bariz takdir hatası veya açık keyfilik tespit edilmediğini belirtmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucunun iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu ve derece mahkemesi kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfilik içermediği anlaşıldığından, başvurunun bu bölümünün "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

(Mahkeme Kararının Gereksiz Olduğu İddiası)

3. Anayasa Mahkemesi, ilke olarak mahkeme kararlarının gerekçeli olmasının, adil yargılanma hakkının bir gereği olduğunu ve derece mahkemelerinin, dava konusu maddi olay ve olguların kanıtlanmasını, delillerin değerlendirilmesini, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyumsuzlukla ilgili vardığı sonucu, sonuca varılmasında kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini makul bir şekilde gerekçelendirmek zorunda olduğunu hatırlatmış ancak derece mahkemelerinin, taraflarca ileri sürülen tüm iddialara cevap verme zorunluluğu olmadığını, hükme esas teşkil eden gerekçelerin nelerden ibaret olduğunu ortaya koymasının yeterli olduğunu belirtmiş öte yandan kanun yolu mercilerince; onama, itiraz veya başvurunun reddi kararları verilmesi hâlinde alt derece mahkemelerinin kararlarında gösterdikleri gerekçeler kabul edilmiş olacağından, anılan kararlarda ayrıca gerekçe gösterilmesine gerek bulunmadığını ifade etmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, İlk Derece Mahkemesi kararında, hangi delillerin hangi gerekçelerle hükme esas alındığı gösterildiğini, bu bağlamda Mahkemenin, iddia, savunma, katılanın beyanı, tanık anlatımları, iletişimin tespit tutanağını delil olarak değerlendirdiğini, hükmün gerekçesinde somut olaylarla bağlantı kurarak bunları incelemiş olduğunu ve tanık beyanlarına neden üstünlük tanıdığını açıkladığını; itiraz mercii tarafından da İlk Derece Mahkemesinin kararının hukuka aykırı bulunmayarak başvurunun itirazının reddedildiğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, derece mahkemelerinin kararlarının gerekçesiz olduğuna ilişkin açık bir ihlal saptanmadığından, başvurunun bu yöndeki iddiasının "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/2213 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

30 gün kuralı

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu kararı

Kararın Özü:

Bireysel başvurunun, başvuru yolu öngörülmüş olması halinde bu yolun tüketildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerektiği belirtilmekle beraber, başvuru süresinin başlangıç tarihinin belirlenmesi hususunda başvurucunun nihai karardan yeterince bilgi sahibi olması aranacaktır. Bu noktada, nihai kararın tebliğinin öngörüldüğü hallerde tebliğ tarihinin, tebliğ şartı öngörülme hallerde ise başvurucunun kararın içeriğini kesin olarak öğrenebildiği tarihin esas alınması gerekir.

2797 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrası gereğince, Yargıtay üyelerinin görevleriyle ilgili veya kişisel suçlarından dolayı haklarında soruşturma yapılabilmesi Birinci Başkanlık Kurulunun kararına bağlı olup, ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinin hazırlık ve ilk soruşturması genel hükümlere tabidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkra kapsamındaki ihbar veya şikâyetlerin Birinci Başkanlık Kurulu tarafından incelenerek soruşturma açılmasını gerektirir nitelikte görülenler hakkında, ilk soruşturma yapılması için ceza dairesi başkanlarından birinin görevlendirileceği, aksi takdirde dosyanın işlemde kaldırıılmasına karar verileceği ve bu kararın kesin olduğu düzenlemelerine yer verilmiştir.

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruya ilişkin 30 günlük başvuru süresi Başkanlık Kurulunun anılan kesin kararının başvurucuya bildirildiği tarihte başlar.

Kararın Özeti:

1. Ulusal bir gazetede yayımlanan bir haberde, bir soruşturma kapsamında kaydedilen ve idari yargıda görevli bir hâkim olan başvurucunun da adının geçtiği telefon görüşmesi içeriğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Başvurucu bu haber üzerine Cumhuriyet Başsavcılığına hitaben yazdığı dilekçe ile telefon görüşmesi ve görüşmede geçen bilgiler ışığında "özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirip yaymak, hakaret" suçlarını işledikleri iddiasıyla ilgili şüpheliler hakkında şikâyetçi olmuştur. Cumhuriyet Başsavcılığınca başvurucunun, M.S.O. hakkındaki şikâyeti "Ergenekon" soruşturması kapsamında değerlendirilmiş ve anılan soruşturma kapsamında hazırlanan bir iddianameye eklenerek adı geçen hakkında kamu davası açılmıştır. K.Ö., M.I. ve S.A. hakkındaki soruşturmalar ise, soruşturma konusu suçların 5271 sayılı Kanun'un mülga 250. maddesinde sayılan suçlardan olmadığı gerekçesine istinaden, görevsizlik kararı ile ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Anılan kişiler hakkındaki soruşturma dosyası,

2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 46. maddesine istinaden Cumhuriyet Başsavcılığının (Basın Bürosu) görevsizlik kararı ile Yargıtay Birinci Başkanlık Kuruluna (Başkanlık Kurulu) gönderilmiştir. Başkanlık Kurulunun kararıyla, soruşturma dosyası ile ilgili olarak işlem yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir. Bu karar başvurucuya 30/11/2012 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu bu karara karşı 7/12/2012 tarihinde itiraz yoluna başvurmuştur. İtirazı inceleyen Yargıtay Başkanlar Kurulunun 10/1/2013 tarih ve 4 sayılı kararı ile Başkanlık Kurulu kararının kesin nitelikte olduğu gerekçesiyle işin esasına girilmeksizin itirazın reddine karar verilmiştir. Başvurucu bu kararı 28/2/2013 tarihinde öğrendiğini beyan etmiştir.

3. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği ve buna ilişkin kararın kesinleştiği, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerektiğini, bu yönüyle başvuru yollarının tüketilmesi ve başvuru süresine ilişkin koşullar arasında yakın bir bağlantı bulunduğunu hatırlatmış olağan başvuru yollarının tamamının tüketilmesi ibaresinin katı bir şekilde yorumlanmasının, bir takım başvurular açısından bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmayan neticelere yol açabileceğini bu nedenle, olayın özel şartları içinde etkisiz ve yetersiz olan bir kanun yolunun tüketilmesi şartı aranmaksızın, her bir başvuru yolunun somut başvurular açısından etkili olup olmadığının münferiden denetlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, Cumhuriyet Başsavcılığının görevsizlik kararı kapsamındaki tüm şüpheliler hakkındaki soruşturmalara ilişkin olarak, Başkanlık Kurulunun 8/11/2012 tarihli kararı ile işlem yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini bu karar da 2797 sayılı Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kesin olduğundan, başvuru yollarının bu kararla tüketildiğini, Başkanlık Kurulu kararının başvurucuya 30/11/2012 tarihinde bildirildiğini ve Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruya ilişkin 30 günlük başvuru süresinin bu tarihte başladığını buna göre başvurucunun 29/3/2013 tarihinde yapmış olduğu bireysel başvurunun, süresi içerisinde yapılmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, ihlale neden olduğu iddia edilen karara ilişkin olarak 30 gün geçtikten sonra yapılan başvurunun "*süre aşımı*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Genel Kurulun 18/6/2014 tarih ve 2013/7800 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Zaman bakımından yetkisizlik

Adil yargılanma hakkı

Gerekçeli karar hakkı

Tanık dinletme ve tanık sorgulama hakkı

Kararın Özü:

Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği, davanın niteliğine ve koşullarına bağlıdır. Bununla birlikte muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunması halinde, davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir.

Tarafsızlığı, keyfiliği, denetimden kaçmayı ve perdelemeyi önlemek için mahkemeler, kararın verilmesine neden olan temelleri yeterince açık olarak belirtmekle yükümlüdürler. Mahkemelerin yargılama süresince kendilerine iletilen her iddia ve talebi gözetme zorunda olmadıkları biçimindeki serbesti, kararın verilmesine neden olan temellere asgari açıklıkta değinilmesi görevini ortadan kaldıracak şekilde yorumlanamaz.

Adil yargılanma hakkının temel unsurlarından biri olan "silahların eşitliği" ilkesi iddia makamının tanık veya bilirkişileri ile sanıkların tanık ve bilirkişilerinin duruşmalarda eşit muameleye tabi tutulması gerektirir.

Genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için "silahların eşitliği" ve "çelişmeli yargılama" ilkeleri ışığında, taraflara iddialarını sunmak hususunda uygun olanakların sağlanması şarttır. Taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma ve inceletme noktasında uygun imkânların tanınması gerekir. Bu anlamda, delillere ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsizlik iddialarının yargılamanın bütünü ışığında değerlendirilmesi gerekir

Kararın Özeti:

1. 20-21 Ocak 2010 tarihlerinde ulusal yayın yapan günlük bir gazetede "Fatih Camii Bombalanacaktı - İki Yüz Bin Kişiyi Tutuklama" başlıklı haberlerin yayımlanmasından sonra, haberi yapan gazeteci tarafından habere dayanak teşkil eden DVD, CD, ses kaseti ve belgeler İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmiş, bunun üzerine açılan soruşturmada 196 sanık hakkında kamu davası açılmıştır. Yargılama devam ettiği sırada İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının bir başka iddianamesiyle 28 sanık hakkında, bir diğer iddianamesiyle 143 sanık hakkında Türkiye Cumhuriyeti İcra Vekilleri Heyetini cebren ıskat veya vazife

görmekten men etmeye teşebbüs suçundan açılan davalar bu davayla birleştirilmiş, üç ayrı iddianameyle açılan ve birleştirilen dava kapsamında 367 sanık hakkında yargılama yapılmıştır. Yargılama kapsamında 36 sanık hakkında beraat, başvuruçuların da aralarında olduğu 325 sanık hakkında ise Türkiye Cumhuriyeti İcra Vekilleri Heyetini cebren ıskat veya vazife görmekten men etmeye teşebbüs suçundan 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 147. ve 61. maddeleri gereğince mahkûmiyet kararı verilmiştir. Temyiz incelemesi sonunda, başvuruçuların da aralarında olduğu 237 sanık hakkındaki mahkûmiyet kararı Yargıtay tarafından düzeltilerek onanmıştır. Ayrıca, 36 sanık hakkındaki beraat kararı onanmış, 88 sanık hakkındaki mahkûmiyet kararı ise ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi veya beraat kararı verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur.

2. Başvuruçular, dijital deliller üzerinde yapılan bilirkişi incelemesinin yeterli olmadığını ve tekrarlanmasına ilişkin taleplerin reddedildiğini, bilirkişi raporları arasındaki çelişkiler nedeniyle ortaya çıkan delillerin sıhhati konusundaki tereddütlere rağmen mahkûm edildiklerini ve mahkemenin gerekçesine göre kendilerine isnat edilen suçun işlenmesine anılan tarihte görevde olan Genelkurmay Başkanı ve Kara Kuvvetleri Komutanı tarafından engel olunduğunun kabul edilmesi nedeniyle bu kişilerin tanıklık yapmak üzere davet edilmeleri taleplerinin reddedildiğini iddia etmişlerdir.

Dijital Delillerin Değerlendirilmesine İlişkin Şikâyetler Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması halinde, davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesinin zorunlu olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, İlk Derece Mahkemesinin, yalnızca Cumhuriyet Savcısı tarafından sunulan bilirkişi raporlarına itibar ettiğini, bu raporlara karşın başvuruçuların savunmalarının bir parçası olarak sundukları bilirkişi rapor ve uzman görüşlerini ise dikkate almadığını; ayrıca başvuruçuların, mahkûmiyet kararının dayanağı olan dijital verilerin gerçeği yansıtmadığı iddialarını değerlendirmek üzere mahkemenin bilirkişi heyeti tayin etmesi ve rapor aldırması yönündeki taleplerini de yeterli olmayan gerekçe ile reddettiğini böylece başvuruçuların, haklarında yöneltilen suçlamaların dayanağı olan delillere karşı görüş bildirme haklarının kısıtlandığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında "SİLAHLARIN EŞİTLİĞİ" İLKESİNİN İHLAL EDİLDİĞİNE karar vermiştir.

Tanık Dinlenmesi Talepleri Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, tanıkların dinlenmek üzere çağırılmasının uygun olup olmadığının değerlendirilmesinin kural olarak derece mahkemelerinin takdir yetkisi dâhilinde olduğunu ancak taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma ve inceletme noktasında uygun imkânların tanınması gerektiğini ve bu anlamda, delillere ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsizlik iddialarının yargılamanın bütünü ışığında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme başvuru konusu olayda, yargılama konusu suç, sanıkların durumu, isnat edilen suçun işleniş biçimi, suç eylemleri, tanıkların konumu ve diğer delillerin niteliği dikkate alındığında, dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök ve Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman'ın tanık olarak dinlenmeleri taleplerinin reddinin yargılamanın bütünü yönünden adil yargılanma hakkını ihlal eder nitelikte olduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, isnat edilen suçun sübutu bakımından objektif olarak esaslı olduğu mahkemenin gerekçesinde de ifade edilen dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök ve Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman'ın tanıklıklarının reddinin "çelişmeli yargılama ilkesine" ve "savunma tanıklarının davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanması hakkına" uygun olmaması nedeniyle ADİL YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilgili Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Genel Kurulun 25/6/2014 tarih ve 2014/256 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Kişi yönünden yetkisizlik

Din ve vicdan hürriyeti

Ayrımcılık yasağı

Kararın Özü:

Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hakların sınırlandırılması için mutlaka kanuna ihtiyaç vardır. Avukatların duruşmalara "başları açık" olarak katılacaklarına dair bir kanuni sınırlama bulunmamaktadır. Gerek AİHM'in Leyla Şahin kararı ve gerekse de AİHM'in dayandığı ve Türkiye'de öğrencilerin kılık ve kıyafetlerine ilişkin uygulamanın dayanağı haline gelen Anayasa Mahkemesinin 1989 ve 1991 tarihli kararları, Anayasa'nın 13. maddesindeki temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin hükümde yer alan "kanunilik şartı"nu taşıyan kurallar olarak kabul edilemez.

Bir din veya inancın dışı vurum davranışına yönelik sınırlandırmanın makul olduğunu ileri sürebilmek için o davranışın başkalarının hak ve özgürlüklerini engellediğinin somut olgulara dayanarak gösterilmesi gerekir. Din veya inanca yönelik sınırlandırmaların makul olduğunun gösterilemediği durumlarda o din ve inancın gereklerini yerine getirmek için başörtüsü taktığını ifade edenler ile diğerlerine yönelik farklı uygulamalar nedeniyle ayrımcılık yapılmış olabilir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, Ankara Barosuna kayıtlı serbest avukat olarak çalışmaktadır. Danıştay 5/11/2012 tarihli kararıyla Türkiye Barolar Birliği'nin (TBB) Meslek Kurallarının 20. maddesinde bulunan "başları açık" ibaresinin yürürlüğünü durdurmuştur. TBB, tüm Barolara, Danıştay Kararı doğrultusunda işlem yapılması çağrısında bulunmuş, "başları açık" ibaresinin yürürlüğünün durdurulmasından sonra başvurucu başörtülü olarak duruşmalara katılmaya başlamıştır. Başvurucu, müvekkilini temsilen 4/12/2012 tarihinde boşanma davası açmıştır. Aile Mahkemesinde görülmekte olan boşanma davasının 11/12/2013 tarihli celsesinde mahkeme hâkimi, başvurusunun başörtülü olarak duruşmada görev yapamayacağını ve bu nedenle duruşmanın yapılamayacağını belirtmiş ve başvurusunun müvekkiline kendisini yeni bir avukatla temsil ettirmesi için bir sonraki celseye kadar süre vermiştir.

2. Başvurucu, Danıştay kararından sonra başörtülü olarak duruşmalara girilmesini engelleyen herhangi bir kuralın bulunmadığını, dolayısıyla Aile Mahkemesinin başörtülü olarak duruşmada görev yapamayacağı yönündeki ara kararının Anayasa'nın 24. maddesinde yer alan din ve vicdan özgürlüğüne, 36. maddesinde yer alan adil yargılanma

hakkına, 49. maddesinde yer alan çalışma hakkına ve 10. maddesinde yer alan ayrımcılık yasağına aykırılık oluşturduğunu iddia etmiştir

Din ve Vicdan Hürriyeti Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, kişinin dinini ve inancını açığa vurma özgürlüğünün sadece Anayasa'nın 24. maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen nedenlerle ve Anayasa'nın 13. maddesindeki koşullarda sınırlanabileceğini, dini inanç gereği başörtüsü takma hakkının yeri ve tarzı konusunda sınırlama getiren kamu gücü işlem ve eylemlerinin kişinin dinini açığa vurma hakkına bir müdahale teşkil ettiğini, bu müdahalenin, Anayasa'nın 24. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen anayasal yasaklardan olmadığı ve kanunlar tarafından öngörülme koşulunu sağlamadığı ve Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen diğer koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 13. ve 24. maddelerinin ihlalini teşkil edeceğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurunun din ve inanç özgürlüğünü sınırlandıran ve Anayasa'nın 13. maddesinin aradığı anlamda kamu gücünü kullanan organların keyfi davranışlarının önüne geçen ve kişilerin hukuku bilmelerine yardımcı olacak, erişilebilir, öngörülebilir ve kesin nitelikte bir kanun hükmünün bulunmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun Anayasa'nın 24. maddesinde güvence altına alınan DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİNE karar vermiştir.

Ayrımcılık Yasağı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, herhangi bir dini inancın dışı vurum davranışının farklı muameleye temel oluşturması halinde bunun meşru kabul edilebilmesinin ancak dinin dışı vurum davranışının "başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması" ve "kamu düzeninin sağlanması" amacına matuf olması ile mümkün olduğunu ve başörtüsü takarak dinin açıklanmasının yasaklanabilmesi için başkalarının hak ve özgürlüklerinden yararlanmalarını engelleyen çok önemli gerekçelere dayanılması gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme başvuru konusu olayda, Aile Mahkemesinin kararında başörtülü bir avukatın duruşmada görev yapmasıyla başkalarının hak ve özgürlüklerinin nasıl zarar göreceği ve kamu düzeninin nasıl bozulacağı açıklanmadığı gibi, avukatların dini kimliklerini ifade eden semboller taşımasının hangi sebeple zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaç karşılığı engellenmesi gereken bir davranış olduğunun da belirtilmediğini, başvurunun dini inançlarının bir gereği olarak kullandığı başörtüsü ile duruşmalara katılmasının engellenmesinde makul ve nesnel bir temel gösterilmediği gibi başvurunun taktığı başörtüsünün başkalarının hak ve özgürlüklerini yararlanmalarına engel, toplumsal çatışma ve gerilimlerin kaynağı olduğu yönünde hiçbir iddia ve somut olgulara dayalı veri de ortaya konulmadığını, ayrıca, başvurunun duruşmalara girmesinin engellenmesi yönündeki müdahalenin ölçülü olduğunun da söylenemeyeceğini ve sonuç olarak, başörtülü bir avukatın, duruşmalara girmesinin engellenmesi suretiyle başörtüsü takmayanlara göre dezavantajlı duruma düşürüldüğünü tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 24. maddesiyle birlikte ele alınan ANAYASA'NIN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİNE, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için dosyanın ilgili Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Genel Kurulun 25/6/2014 tarih ve 2013/409 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Adil yargılanma hakkı

Gerekçeli karar hakkı

İfade özgürlüğü

Basın özgürlüğü

Basım aşamasındaki kitaba el konulması

Kararın Özü:

Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğüne ilişkin bireysel başvurularda, ifadelerin bağlamlarından kopartılarak incelenmesi Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerinde yer alan ilkelerin uygulanmasında ve elde edilen bulguların kabul edilebilir bir değerlendirilmesinin yapılmasında hatalı sonuçlara ulaşılmamasına neden olabilir. Bu çerçevede, söz gelimi bir düşünce açıklamasının ifade edildiği bağlamdan koparıldığında "milli güvenlik" için bir tehlike oluşturması, bu ifadeye yönelik bir müdahaleyi tek başına haklı çıkartmamaktadır. Nitekim AİHM de yerleşik içtihatlarında düşünce açıklamalarına ilişkin söz veya metinlerin bütünüyle ele alındığında şiddeti teşvik edip etmediğinin belirlenmesi için, söz ve açıklamalarda kullanılan terimlerin ve hangi bağlamda yazıldıklarının dikkate alınmasının uygun olacağını her zaman vurgulamıştır.

Herhangi bir kimsenin yalnızca kişiliğine bağlı olarak düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne müdahale edilmesi haklı kılınmayacağı gibi yasaklanmış bir örgütün bir mensubunun veya yöneticisinin görüş ve düşüncelerini açıklaması da tek başına düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne müdahale edilmesini haklı kılmaz. Zira böylesi bir değerlendirme, bazı kişi ve grupların Anayasa'nın 26. maddesinde teminat altına alınan haklardan yararlanmasına engel olacağından anayasal hakların kullanılması bakımından kabul edilemez.

Kamu otoriteleri veya toplumun bir kesimi için hoş olmayan düşüncelere, şiddeti teşvik etmediği, terör eylemlerini haklı göstermediği ve nefret duygusunun oluşmasını desteklemediği sürece sınırlama getirilemez.

Kararın Özeti:

1. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca başvurucuya ait "Kürdistan Devrim Manifestosu, Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü (Kültürel Soykırım Kısacasında Kürtleri Savunma)" isimli kitapta PKK terör örgütünün açıklamasının yayınlandığı ve propagandasının yapıldığı iddiasıyla, kitabın yayın koordinatörü, editörü ve kitabı yayına hazırlayan kişi hakkında soruşturma başlatılmış, soruşturma kapsamında Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığının arama emrine istinaden aynı gün SM Matbaasına ait iş yerinde yapılan aramada, kitaba ait 3000 adet forma, 7 adet ciltlenmiş kitap, 1 adet kesilmiş kitap ve

20 adet kitap kapağına el konulmuş, el koyma işlemi, Sulh Ceza Mahkemesinin kararı ile onanmıştır. SM Matbaası yetkililerince verilen ifadede, söz konusu kitaba ait 1.500.000 adet formanın Gün Matbaacılık isimli firma tarafından iş yerine gönderildiği beyan edilmiş, bunun üzerine Sulh Ceza Mahkemesinin kararıyla Gün Matbaacılık'a ait işyerinde arama yapılmasına ve suç delillerine el konulmasına karar verilmiştir. Burada yapılan aramada, söz konusu kitabın 504 nüshasına el konulmuş, Gün Matbaacılık yetkililerince söz konusu kitabın 40.000 adet basıldığı ve tamamının yayınevi yetkililerine teslim edildiği ifade edilmiş, başvuruya konu kitabı yayınlayan Ararat Yayınevi'nin Diyarbakır'da bulunan adresine Emniyet Müdürlüğü yetkilileri tarafından gidilmiş ancak anılan yayınevini bu adreste bulunmadığı tespit edilmiştir. Soruşturma kapsamında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı ile kitabın Ağustos 2012 tarihli baskısının tamamında, PKK terör örgütünün propagandasının yapıldığı belirtilerek İstanbul 2 No.lu Hâkimliğinden söz konusu kitabın toplatılması ve el konulması talebinde bulunulmuş, Hâkimlik, başvurucuya ait kitaba el konulmasına karar vermiştir. Başvurucunun vekilleri tarafından anılan el koyma kararına karşı itiraz yoluna başvurulmuş ancak itiraz reddedilmiştir. TMK 10. Madde ile Görevli İstanbul 2 No.lu Hâkimliğinin el koyma kararı uyarınca tekstil işyeri olan bir adreste yapılan aramada, bahsi geçen kitabın 635 adet nüshasına el konulmuş, 635 kitabın 632 tanesi imha edilmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının (TMK 10. madde ile görevli bölümü) kitabın basıldığı SM Matbaasının bu kitabı, merkezi Diyarbakır'da bulunan Ararat Yayıncılık adına basması nedeniyle dosya Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermiş, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, 18/2/2013 tarihinde, söz konusu kitap ile ilgili soruşturmanın İstanbul'da yapılması gerektiğinden bahisle karşı yetkisizlik kararı vererek dosyayı, yetki uyuşmazlığının çözümü amacıyla Malatya Ağır Ceza Mahkemesine göndermiş, Malatya Ağır Ceza Mahkemesi, 27/2/2013 tarihli kararı ile söz konusu kitap ile ilgili soruşturmanın Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmesi gerektiğine karar vermiştir. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının 19/03/2013 tarih ve 2013/728 Sor. sayılı kararıyla 5187 sayılı Kanun'un 26. maddesi uyarınca basın yoluyla işlenen suçlarda 6 aylık dava açma süresi öngörülmüş olmasına rağmen bu süre içerisinde dava açılmaması nedeniyle kitabın yayın koordinatörü, editörü ve kitabı yayına hazırlayan kişi olan şüpheliler hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir.

2. Başvurucu, basılmakta olan kitabı hakkında mahkemece el koyma kararı verilmesi ve bu karara yönelik itirazının reddedilmesi sonucunda Anayasa'nın 25., 26., 90. ve 141. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 26. ve 28. Maddeleri Yönünden İnceleme

3. Anayasa Mahkemesi, düşüncüyü açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğüne ilişkin bireysel başvurularda, ifadelerin bağlamlarından kopartılarak incelenmesinin Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerinde yer alan ilkelerin uygulanmasında ve elde edilen bulguların kabul edilebilir bir değerlendirmesinin yapılmasında hatalı sonuçlara ulaşılmasına neden olabileceğini, bu çerçevede, söz veya metinlerin bütünüyle ele alındığında şiddeti teşvik edip etmediğinin belirlenmesi için, söz ve açıklamalarda kullanılan terimlerin ve hangi bağlamda yazıldıklarının dikkate alınmasının uygun olacağını belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, kitabın bir bütün olarak incelendiğinde şiddeti övdüğünün; başvurucunun kavramsallaştırmasına göre "önümüzdeki süreçte" kişileri terör yöntemlerini benimsemeye başka bir deyişle şiddet kullanmaya, nefrete, intikam almaya veya silahlı direnişe tahrik ve teşvik ettiğinin söylenemeyeceğini aksine, bir süredir güvenlik güçleri ile silahlı çatışmaların olmadığı bir ortamda başvurucunun, kendi bakış açısıyla Kürt meselesini analiz etmekte olduğunu; bu sebeple, başvuruya konu kitabın toplatılmasına gerekçe gösterilen nedenlerin başvurucunun düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ve bu kapsamda basın özgürlüğüne yönelik müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülü olmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan DÜŞÜNCEYİ AÇIKLAMA VE YAYMA ÖZGÜRLÜĞÜ İLE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİNE KARAR vermiştir.

Anayasa'nın 36. Maddesi Yönünden İnceleme

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrası mahkemeleri verdikleri kararlar için gerekçe göstermekle yükümlü tutmakla birlikte, bu yükümlülüğün, her iddiaya ayrıntılı bir yanıt vermenin gerekli olduğu şeklinde anlaşılamayacağını belirtmiştir.

4. Mahkeme başvuru konusu olayda, daha esaslı ve ikna edici gerekçelerin olması arzu edilebilir olmakla birlikte, ilk derece hâkimliğinin el koyma kararında ileri sürülen gerekçeler ile itiraz merciinin ilk derece hâkimliğin gerekçelerini benimseyen kararında yeterli gerekçe bulunmadığının söylenemeyeceğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, gerekçeli karar hakkı yönünden Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Mahkeme, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için dosyanın ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine hükmetmiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/5356 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Maddi ve manevi varlığın bütünlüğü

Şeref ve itibara saygı hakkı

İfade özgürlüğü

Nefret söylemi

Kararın Özeti:

Hoşgörünün ve bütün insanların onuruna aynı düzeyde saygının; demokratik, çoğulcu bir toplumun temellerini oluşturduğu gerçeğinden hareketle, "formalitelere", "koşulları", "kısıtlamaları" veya "müeyyideleri" izlenen meşru amaçla orantılı olmak kaydıyla, hoşgörüsüzlük temelinde nefreti yayan, teşvik eden, yücelten veya haklı gösteren tüm ifade çeşitlerini cezalandırmak ve hatta bunları önlemek gerekli görülebilir. Bu nedenle, hakaretin nefret söylemi kullanılarak edildiği iddiası içeren başvurular açısından, başvuruya konu olayın kendine özgü koşulları da dikkate alınmak koşuluyla, bireysel başvuru öncesinde hukuk yoluna gidilmeksizin sadece ceza muhakemesi yolunun tamamlanmış olması yeterli görülebilir.

Nefret söylemi kullanılarak hakaret edildiği iddiası bu söylemin ırk, köken ya da renk temelinde yapıldığı iddiası şeklinde olabileceği gibi sayılanlar kadar ciddi bir olgu olan cinsel yönelim temelinde yapıldığı biçiminde de olabilir. AİHM kararlarında da belirtildiği üzere, cinsel yönelim, bireyin özel hayatının mahrem yönlerinden birisini oluşturmaktadır.

Devletin, bireylerin maddi ve manevi varlığının korunması ile ilgili pozitif yükümlülükleri çerçevesinde bir tarafın şeref ve itibarının korunması hakkı ile diğer tarafın Anayasa'da güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğünden yararlanma hakkı arasında bir denge kurması gerekir. AİHM kararlarında belirtildiği üzere, kendi arasında bir hiyerarşi olmayan bu haklar, kural olarak eşit düzeyde saygıyı hak etmektedir.

Şeref ve itibarının korunması hakkı ile ifade ve basın özgürlüğü arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığını araştırırken dikkate alınması gereken ölçütler, ifadelerin kamuoyunu ilgilendiren genel yarara ilişkin bir tartışmaya sağladığı katkı, hedef alınan kişinin tanınmışlık düzeyi ve şikâyet edilen konuyla ilgili olarak önceki davranışları, ifadenin içeriği, habere konu olayın daha önce basında yer alıp almadığı gibi hususlar olabilir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, medyada "Hitler'li şampuan reklamı" olarak tanınan "Biomen" isimli şampuanın reklam filminde kadın kimliğine karşı hakaret ve Yahudi azınlığa karşı nefret söylemlerinde bulunulması nedeniyle "suçluyu övme ve halkın bir kesimini aşağılama" suçlarının

işlendiğini iddia ederek Biota İlaç ve Kozmetik Laboratuvarları ve Marka Reklam şirketinin yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Şikâyeti inceleyen Cumhuriyet Başsavcılığı, şüpheliler hakkında soruşturma başlatarak reklam filmi üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmış ve rapor doğrultusunda Biomen isimli reklam filminde suçluyu övme ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama suçunun işlendiğine dair kamu davası açılmasına yeterli delil olmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Başvurucu verilen karara karşı Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuş olup başvuru tarihi itibarıyla itiraz incelemesi devam etmektedir. Cumhuriyet Başsavcılığının kovuşturmaya yer olmadığına dair kararıyla ilgili hukuki süreç devam ederken "www.habervaktim.com" isimli internet haber sitesinde 6/11/2012 tarihinde, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ve bu karara dair "*Hastürktv*" isimli internet sitesinde geçen yorumlarla ilgili olarak "*Siyonist uşakları yine teröre sarıldı*" isimli haber yayınlanmıştır. Başvurucu, bu haberde kendisine hakaret edildiği ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği iddiasıyla suç duyurusunda bulunmuş, Başsavcılık tarafından başlatılan soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Başvurucu verilen karara karşı itirazda bulunmuş ancak itirazın reddine karar verilmiştir.

2. Başvurucu, medyada "*Hitler'li şampuan reklamı*" olarak yer alan ve toplumda infial uyandıran "*Biomen*" isimli şampuanın reklam filminde suçluyu övme, kadın cinsiyet kimliğinin aşağılanması ve yahudi azınlığa karşı var olan nefret söylemi nedeniyle suç duyurusunda bulunduğunu, Başsavcılıkça açılan soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini, karara itiraz ettiğini, itirazın halen sonuçlanmadığını ancak itiraz incelemesi devam ederken "[Habervaktim.com](http://www.habervaktim.com)" adlı internet haber sitesinin 6/11/2012 tarihli ve "*Siyonist uşakları yine teröre sarıldı*" başlıklı haberinde "*Kaos GL isimli sapkınların derneğinin de avukatlığını yürüten Ankara Barosu'na kayıtlı Sinem Hun, 'reklamda ırkçılık suçu işlendiğini' iddia ederek savcılığa başvurular.*" denilmek suretiyle kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu ve kendisinin hedef gösterildiğini, haber üzerine hakaret ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama suçlarının işlendiği iddiasıyla suç duyurusunda bulunduğunu ancak Cumhuriyet Başsavcılığınca konunun ifade hürriyeti kapsamında kaldığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini, oysaki kendisinin manevi varlığına, mesleki onur ve şahsiyetine "*sapıkların avukatı*" denilmek suretiyle hakaret edildiğini, itibarının zedelendiğini, cinsel yöneliminden dolayı bir gruba "*sapık*" demenin hakaret oluşturduğunu, ilgili derneğe "*sapık*" denildiğini, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2010/7005 sayılı kararına göre "*sapık*" sözcüğünün hakaret olarak kabul edildiğini ve tazminata hükmedildiğini, dolayısıyla haberde geçen bu ifadenin eleştiri sınırını aştığını, Anayasa'nın 40. maddesi gereğince devletin ve yargı organlarının bu kapsamda sorumlu olduğunu belirterek, zedelenen temel haklarına yönelik ihlalin giderilmemesi nedeniyle Anayasa'nın 17. ve 40. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (*Sözleşme*) 8. maddesi kapsamında "*manevi varlığına*" saldırıda bulunulması nedeniyle Anayasa'nın 20. maddesinde koruma altına alınan özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, yeniden yargılanma ve tazminat talebinde bulunmuştur.

3. Anayasa Mahkemesi, devletin, bireylerin maddi ve manevi varlığının korunması ile ilgili pozitif yükümlülükleri çerçevesinde bir tarafın şeref ve itibarın korunması hakkı ile diğer tarafın Anayasa'da güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğünden yararlanma hakkı arasında bir denge kurması gerektiğini bu haklar arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığını araştırırken dikkate alınması gereken ölçütlerin, ifadelerin kamuoyunu

Silinmiş: .

ilgilendiren genel yarara ilişkin bir tartışmaya sağladığı katkı, hedef alınan kişinin tanınmışlık düzeyi ve şikâyet edilen konuyla ilgili olarak önceki davranışları, ifadenin içeriği, habere konu olayın daha önce basında yer alıp almamış olması gibi hususlar olabileceğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, "*Habervaktim.com*" isimli internet haber sitesinde yer alan "*Siyonist uşakları yine teröre sarıldı!*" başlıklı haber bir bütün olarak değerlendirildiğinde, haberdeki bilgilerin kamuoyuna aktarılması ve tartışmaya açılmasının hedeflendiğini, eleştirinin "*siyonist uşakları*" kavramı üzerinden yapıldığını, bu kavram ile başvuru konusunun hedef alınmadığının açık olduğunu, "*Hastürk.tv*" isimli internet sitesinde okuyucu formunda yer alan kimliği belirsiz kişilerin kastedildiğini, bu kişilerin teröre nasıl destek verdiği konusunun haber yapıldığını, adli makamların söz konusu haber sitesinde yer alan haberin içeriğini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirdiklerini, haberde yer alan "*sapkın*" ifadesinin doğrudan derneğe yöneltildiğini, sapkın ifadesiyle başvuru arasında doğrudan bir bağlantı kurulmadığını, haberde yalnızca "*Kamhi ve sapkınların derneğinin de avukatlığını yürüten Sinem Hun*" denilmek suretiyle başvuru konusunun derneğin ve Kamhi'nin avukatı olduğu olgusunun vurgulandığını, haberin genel olarak basında yer alan ve kamuoyunu ilgilendiren bir tartışmaya yönelik olduğunu, içeriği ve verilmiş biçimi dikkate alındığında "*sapkınlar*" ifadesi toplumda yer alan belli bir kesimi ve derneği hedef almasına rağmen bu ifadeyle ilgili olarak hedef alınan dernek tarafından başvuruda bulunulmadığını, adli makamların bu ifadeye muhatap olarak kabul edilen derneğin avukatlığını yapan başvurucuya yönelik "*sapkınların avukatı*" şeklindeki sözlerin ceza muhakemesi yoluyla cezalandırmayı gerektirecek belli bir tahkir ve aşağılama eşiğini geçmediği yönündeki değerlendirmesinde bariz takdir hatası veya açık keyfilik bulunmadığını, başvuru yönünden nefret suçu veya nefret söylemi niteliği taşımadığını, demokratik bir toplumda bu ifadeye karşı mutlaka ceza muhakemesi yoluyla bir yaptırım uygulanmasını gerektiren toplumsal bir ihtiyaç olmadığını ve adli makamlarca çatışan değerler arasında kurulan dengenin adil olmadığını söylenemeyeceğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvuru konusunun Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibara saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2012/1205 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Başvuru yollarının tüketilmemesi

Kararın Özü:

Bireysel başvuru tarihinden sonra başvurucu hakkındaki hükmün Yargıtay tarafından onanarak kesinleştiği anlaşılmıştır. Tutukluluk hâli sona ermiş olan bir başvurucunun, devam eden tutukluluk hâlinde farklı olarak, tutuklama nedenlerinin bulunmadığı yönünde bir iddiayı ileri sürmesi halinde, iddia edilen ihlalin tespitini ve tazminat ödenmesini sağlayabilecek bir hukuk yolu mevcut ise öncelikle bu yolu tüketmesi gerekir.

5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde, kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen, (d) bendinde, makul sürede hakkında hüküm verilmeyen, (g) bendinde, yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan bir tutuklu için tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır. Bu yol, bir yandan başvurucunun maruz kaldığı tutukluluk nedenleri ve süresinin uzunluğunun tespiti, diğer yandan da uğradığı zararın tazmini imkânını sağlamaktadır. Bu nedenle, 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi ile öngörülen hukuk yolu, başvurucunun şikâyetleri açısından erişilebilir ve elverişli bir çözüm olanağı ve makul ölçüde bir başarı imkânı sunmaktadır

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, uyuşturucu madde sattığı iddiasıyla gözaltına alınmış ve tutuklanmış, hakkında "uyuşturucu madde ticareti" suçundan kamu davası açılmış ve 8 yıl 16 ay 15 gün hapis ve 4450 TL adli para cezasıyla cezalandırılmıştır. Mahkemece başvurucunun tutukluluk durumu 22/6/2012 ile 13/11/2012 tarihleri arasında bir kez duruşmada altı kez de ara karar ile değerlendirilerek devamı yönünde karar verilmiştir. Başvurucunun, 1/11/2012 tarihli dilekçesiyle, hükümle birlikte verilen tutukluluğun devamına ilişkin karara yapmış olduğu itiraz reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya 14/11/2012 tarihinde tebliğ edilmiş olup, başvurucu, 7/12/2012 tarihli dilekçesi ile 30 gün içinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Öte yandan, bireysel başvuru tarihinden sonra, başvurucunun anılan mahkûmiyet kararını temyiz etmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtayca hükmün bozulmasına; tutuklama şartlarında değişiklik bulunmaması sebebiyle de başvurucunun tahliye talebinin reddine karar verilmiştir. Bozma üzerine Mahkemece yeniden yapılan yargılama sonucunda verilen 17/9/2013 tarihli hüküm ile başvurucu, 6 yıl 3 ay hapis ve 3000 TL adli para cezasıyla

cezalandırılarak tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir. Bu hükmün de temyiz edilmesi üzerine Yargıtay kararıyla Mahkeme kararı onanarak kesinleşmiştir. Bozma kararından sonra başvuru tutukluluk durumu 3 kez duruşmada 2 kez de ara karar ile değerlendirilmiş ve tahliye istemi reddedilmiştir.

2. Başvurucu, uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan yargılandığı davada; lehine olan delilleri sunma imkânı tanınmadan, sübjektif değerlendirmelerle ve kesin kanıtlar olmaksızın, ilk duruşmada mahkûmiyetine karar verilmek suretiyle Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini, söz konusu davada suçsuz olmasına ve somut delil bulunmamasına rağmen yargılamasının tutuklu olarak sürdürüldüğünü ve tahliye edilmediğini, bu nedenle Anayasa'nın 19. maddesine aykırı davranıldığını, oturduğu mahallede "alevi" mezhebine mensup kişilerin ikamet ettiğini ve bunların bazılarının uyuşturucu madde ticareti ile uğraştıklarına dair yaygın kanı olduğunu, kendisinin de bu mezhebe mensup bulunduğu için cezalandırıldığını, bu nedenle Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia ederek, yargılamanın tarafsız bir mahkemede adil yapılmasına, tahliyesine, maddi ve manevi zararlarının tazmin edilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesinin zorunlu olduğunu hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvuru tarafından, kanun yolunda ileri sürülebilecek iddialar ve bu iddiaları değerlendirecek olan Yargıtay süreci beklenmeden, karar gerekçesi ve verilen ceza miktarı farklı olan ilk hükmün sonucunun bireysel başvuruya konu edildiğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, ihlal iddiasına konu edilen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş yargısal başvuru yollarının tamamı başvuru anında usulüne uygun şekilde tüketilmeden temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasının bireysel başvuru konusu yapıldığı anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının "başvuru yollarının tüketilmemesi" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, tutukluluk hâli sona ermiş olan bir başvuru, devam eden tutukluluk hâlinde farklı olarak, tutuklama nedenlerinin bulunmadığı yönünde bir iddiayı ileri sürmesi halinde, iddia edilen ihlalin tespitini ve tazminat ödenmesini sağlayabilecek bir hukuk yolu mevcut ise öncelikle bu yolu tüketmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvuru, hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleştiği 17/1/2014 tarihinden itibaren 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesine dayanarak tazminat talebinde bulunma imkânına sahip olduğunu ancak bu yola başvurmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının "başvuru yollarının tüketilmemesi" sebebiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Ayrımcılık Yasağı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tartışılabilmesi için, kişinin hangi temel hak ve özgürlüğü konusunda hangi temele dayalı olarak ayrımcılığa maruz kaldığının gösterilmesi gerektiğini diğer bir ifadeyle ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvurucunun kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir temeli olmaksızın sırf ırk, renk, cinsiyet, din, dil, cinsel yönelim vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerektiğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucunun, kendisine belirttiği nedenlerle ayrımcılık yapıldığı yönündeki iddiasını temellendirecek somut bulgu ve kanıtlar ortaya koyamadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, ayrımcılık yasağı konusunda açık bir ihlal tespit edilmediğinden, başvurunun bu kısmının "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" sebebiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/1568 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Temyiz mercii şikâyeti

Mülkiyet hakkı

Kamulaştırma bedelinin geç ödenmesinde faiz uygulanmaması

Kararın Özü:

Başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin orantılı olabilmesi için ödenen tutarların enflasyonun etkilerinden arındırılarak güncelleştirilmesi, yani kamulaştırma tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süredeki hissedilir değer kaybını telafi edecek biçimde faiz uygulanması gerekir.

Uzun süren kamulaştırma bedelinin tespiti davalarında dava tarihine göre belirlenen kamulaştırma bedeli, dava sonunda faiz işletilmeden taşınmazı kamulaştırılan bireylere ödenerek bireylerin almaları gereken bedelin enflasyon karşısında aşınmasına neden olmaktadır. Taşınmazı kamulaştırılan kişilere ödenen kamulaştırma bedelinin kişinin uğradığı zararı telafi edebilmesi için taşınmazın gerçek karşılığı olması yanında ayrıca ödenen bedelin tespitiyle ödenmesi arasında geçen dönemde gözlemlenen enflasyona nispetle hissedilir derecede değer kaybetmemiş olması gerekir.

Bir eşyanın devir tarihindeki bedelinin daha sonra ödenmesi durumunda arada geçen sürede enflasyon nedeni ile paranın değerinde oluşan hissedilir aşım ile mülkiyetin gerçek değeri azaldığı gibi bu bedelin tasarruf veya yatırım aracı olarak getirisinden yararlanmak imkânı da bulunmamaktadır. Bu şekilde kişiler mülkiyet haklarından mahrum edilerek haksızlığa uğratılmaktadır.

Kararın Özeti:

1. Başvurucunun hissedarı olduğu taşınmazların tamamı hakkında imar planında kamuya tahsisli alanda kaldığı gerekçesiyle ve yol yapımı amacıyla Büyükşehir Belediyesi Encümeni tarafından kamulaştırma kararı alınmıştır. Kamulaştırma bedeli üzerinde anlaşma sağlanamaması üzerine Büyükşehir Belediyesi kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açmıştır. Mahkeme, davanın kabulüne karar vererek bilirkişi raporu doğrultusunda kamulaştırma bedelini 413.131,00 TL olarak tespit ederek davanın kabulüne ve bedelin başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Başvurucu kararı bedelin düşük tespit edildiği ve faiz ödenmesine karar verilmediği gerekçesiyle temyiz etmiş, temyiz istemi Yargıtayca reddedilerek yerel mahkemenin kararı onanmıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi de reddedilmiştir.

2. Başvurucu, Asliye Hukuk Mahkemesinin kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili davasında kamulaştırma bedelinin, taşınmazın konumu, ulaşım imkânları, malzeme ve inşaat kalitesi gibi objektif kriterler dikkate alınmadan ve yeterli inceleme yapılmadan, emsal değerlerin altında olacak şekilde tespit edilmesi ve dava tarihinden kamulaştırma bedelinin ödenmesine kadar geçen süre için yasal faize hükmedilmemesi nedenleriyle Anayasanın 35. maddesinde tanımlanan mülkiyet ve 36. maddesinde tanımlanan adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür, kamulaştırma bedeli üzerinden 28/9/2009 tarihinden itibaren işleyecek 83.124,22 TL yasal faizin ve bilirkişi marifetiyle tespit edilecek taşınmaz gerçek bedeli karşılığı fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 200.000,00 TL'nin maddi tazminat olarak kendisine ödenmesini talep etmiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış olayların sübutu, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmamasının bireysel başvuru incelemesine konu olamayacağını Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece ve bariz takdir hatası veya açık keyfilik içermedikçe derece mahkemelerinin kararlarındaki maddi ve hukuki hataların da bireysel başvuru incelemesinde ele alınamayacağını hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurusunun kamulaştırma bedelinin tespiti davasıyla ilgili olarak iddialarının kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin olduğunu, derece mahkemesi kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfilik de içermediğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurusunun bu kısmının "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Mülkiyet Hakkı Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, uzun süren kamulaştırma bedelinin tespiti davalarında dava tarihine göre belirlenen kamulaştırma bedelinin, dava sonunda faiz işletilmeden taşınmazı kamulaştırılan bireylere ödenerek bireylerin almaları gereken bedelin enflasyon karşısında aşınmasına neden olduğunu, taşınmazı kamulaştırılan kişilere ödenen kamulaştırma bedelinin kişinin uğradığı zararı telafi edebilmesi için taşınmazın gerçek karşılığı olması yanında ayrıca ödenen bedelin tespitiyle ödenmesi arasında geçen dönemde gözlemlenen enflasyona nispetle hissedilir derecede değer kaybetmemiş olması gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvuruya konu kamulaştırma bedelinin tespiti davasında dava tarihine göre belirlenen kamulaştırma bedelinin başvurucuya 27 ay sonra faiz işletilmeden ödendiğini, bu süre zarfında Merkez Bankası verilerine göre enflasyonda meydana gelen artışın % 22,52 olduğunu, bahsedilen değer kaybı oranı dikkate alındığında, başvurusunun üzerine idarenin ulaşmak istediği meşru kamu yararı ile haklı gösterilemeyecek şekilde orantısız ve aşırı yük yüklediğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurusunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına MÜLKİYET HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE, başvurucuya talebi

doğrultusunda maddi tazminat ödenmesine ve kararın bir örneğinin ilgili mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 8/5/2014 tarih ve 2013/2294 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Adil yargılanma hakkı

Makul sürede yargılanma hakkı

Zarar Tespit Komisyonu (5233 sayılı Kanun)

Geçici iş yükü

Kararın Özü:

İlke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz bir takdir hatası veya açık keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular bariz bir takdir hatası içermedikçe Anayasa Mahkemesince esas yönünden incelenemez.

Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin makul süre değerlendirmesinde, sürenin başlangıcı kural olarak, uyuşmazlığı karara bağlayacak yargılama sürecinin işletilmeye başlandığı, başka bir deyişle davanın ikame edildiği tarih olmakla beraber, bazı özel durumlarda girişimin niteliği göz önünde tutularak uyuşmazlığın ortaya çıktığı daha önceki bir tarih başlangıç tarihi olarak kabul edilebilmektedir.

İdari karar alma ve yargılama sürecinin uzamasında yetkili makamlara atfedilecek gecikmeler, işlemlerin süratle sonuçlandırılması hususunda gerekli özenin gösterilmemesinden kaynaklanabileceği gibi, yapısal sorunlar ve organizasyon eksikliğinden de ileri gelebilir. Zira Anayasa'nın 36. maddesi, hukuk sisteminin, idari başvuruları ve davaları makul bir süre içinde karara bağlama yükümlülüğü de dâhil olmak üzere adil yargılama koşullarını yerine getirebilecek biçimde düzenlenmesi sorumluluğunu devlete yüklemektedir. Bu kapsamda, personel ve yargıç sayısındaki yetersizlik ve iş yükü ağırlığı nedeniyle yargılamada makul sürenin aşılması durumunda da yetkili makamların sorumluluğu gündeme gelmektedir.

Geçici olarak iş yükünde meydana gelen olağanüstü artıştan kaynaklanan belli bir süreye kadar yaşanan gecikmelerden devletin sorumluluğu ortaya çıkmaz, ancak bu tarz gecikmelerin yapısal bir soruna dönüşmesi ve halihazırda uygulanan yöntemlerin yetersiz hale gelmesi durumunda devlet, yaşanan gecikmelerden sorumlu hale gelir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, 1992 yılında meydana gelen terör olayları nedeniyle köyünden göç etmiştir. Başvurucu, 1992-2002 yılları arasında malvarlığına ulaşamaması nedeniyle uğradığı zararların karşılanması talebiyle, 7/9/2004 tarihinde 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılması Hakkındaki Kanun kapsamında kurulan Diyarbakır Valiliği Zarar Tespit Komisyonu Başkanlığına (Komisyon) başvuruda bulunmuştur. Komisyon, söz konusu yerleşim yerinin terör nedeniyle boşaltılmadığını, keşif ve tespit raporunda müracaatçının evinin sağlam olduğunu tespit etmiş ancak terör kaygısıyla arazilerini bir süre ekip biçememesi ve mal varlığına ulaşamaması nedeniyle oluşan zararlarının tazmini amacıyla 6.880,20 TL ödenmesine karar vermiştir. Başvurucunun Komisyonca belirlenen zarar miktarını kabul etmemesi üzerine 19/1/2009 tarihli uyuşmazlık tutanağı düzenlenmiştir. Başvurucu, Komisyonun verdiği kısmi ret kararının iptali talebiyle İdare Mahkemesine dava açmıştır. Mahkeme, söz konusu yerleşim yerinin tamamen boşaltılan yerlerden olmadığı ve başvurucunun sübjektif güvenlik algısı nedeniyle göç etmesinden dolayı uğradığı zararların 5233 sayılı Kanun kapsamında idarece karşılanmasının mümkün olmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Başvurucu tarafından temyiz edilen karar, Danıştayca onanmıştır.

2. Başvurucu, köyünün 1992 yılında terör eylemleri ve terörle mücadele kapsamında idarece yürütülen askeri operasyonlar nedeniyle güvenlik kaygısıyla boşaltıldığını, 2002 yılına kadar köyde kalan malvarlığına erişemediğini, uğradığı zararların karşılanması amacıyla yaptığı idari başvurudan ve akabinde açtığı davadan sonuç alamadığını ve başvurusunun karara bağlanmasının yaklaşık 9 yıl sürdüğünü belirterek Anayasa'da düzenlenen adil yargılanma ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür, tazminat talebinde bulunmuştur.

*Adil Yargılanma Hakkı Yönünden
(Yargılamanın Sonucunun Adil Olmadığı)*

3. Anayasa Mahkemesi, derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış olayların sübutu, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmamasının bireysel başvuru incelemesine konu olamayacağını bunun tek istisnasının derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz bir takdir hatası içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olması olduğunu hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucu her ne kadar iddialarını mülkiyet hakkına dayanarak ileri sürmüştür de, başvurucunun dava ve temyiz dilekçelerinde de aynen ileri sürdüğü bu iddialarının idari makamların ve mahkemelerin delilleri değerlendirmesine ve konuya ilişkin hukuk kurallarının mahkeme tarafından yorumlanmasına ilişkin olduğunu, nihai olarak lehine olmayan mahkeme kararının sonucundan şikâyet edildiğini, bununla birlikte başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların ve delillerin derece mahkemeleri tarafından değerlendirilerek karşılandığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, mülkiyet hakkı kapsamında bir inceleme yapılmasının mümkün olmadığı ve derece mahkemesi kararının bariz takdir hatası veya açık keyfilik de içermediği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının, "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

*Adil Yargılanma Hakkı Yönünden
(Makul Sürede Yargılanma Hakkı)*

3. Anayasa Mahkemesi, geçici olarak iş yükünde meydana gelen olağanüstü artıştan kaynaklanan belli bir süreye kadar yaşanan gecikmelerden devletin sorumluluğunun ortaya çıkmayacağını, ancak bu tarz gecikmelerin yapısal bir soruna dönüşmesi ve halihazırda uygulanan yöntemlerin yetersiz hale gelmesi durumunda devletin, yaşanan gecikmelerden sorumlu hale geleceğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, Komisyona yapılan ilk başvurulardan olmasına rağmen hem Komisyonda ve hem de yargılama aşamasında geçen sürelerin göreceli olarak uzun olduğunu ve başvurunun kesin olarak karara bağlanmasının toplamda 8 yılı aşacak kadar uzun bir sürede gerçekleştiğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 36. maddesinin gerektirdiği MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE, başvurucuya manevi tazminat ödenmesine ve kararın bir örneğinin ilgili mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/1280 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Başvuru yollarının tüketilmemiş olması

Yaşam hakkı

Pozitif yükümlülük

Adil yargılanma hakkı

Makul sürede yargılanma hakkı

Kararın Özü:

Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükler açısından benimsediği temel yaklaşıma göre, devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi, devlete, elindeki tüm imkânları kullanarak, bu konuda ihdas edilmiş yasal ve idari çerçevenin yaşamı tehlikede olan kişileri korumak için gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülük, kamusal olsun veya olmasın, yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir.

Bu kapsamda, devletin egemenlik alanında bulunan bireylerin yaşamını korumak için önleyici genel güvenlik tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Bu gereklilik daha ziyade bireylerin üçüncü kişilerin suç niteliğindeki eylemleri nedeniyle yaşamlarının tehdit altında olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Ancak, yetkili makamların, yaşamla ilgili her türlü potansiyel tehdidin gerçekleşmesini önlemek için somut tedbirler almaya zorlanması beklenemez.

Özellikle polisin görevini yerine getirirken karşılaştığı zorluklar, modern toplumların yönetilmesinin zorluğu, insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi göz önüne alınarak; pozitif yükümlülük, yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır. Pozitif yükümlülüğün ortaya çıkması için yetkililerce, belirli bir kişinin hayatına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu bilmesi ya da bilmesi gerektiği durumların varlığı kabul edildikten sonra, böyle bir durum dahilinde, makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde kamu makamlarının önlem almakta başarısız olduklarının tespiti gerekmektedir. Devletin yaşamı koruma pozitif yükümlülüğü kapsamında sorumlu tutulabilmesini belirli koşullara bağlayan bu yaklaşım, bireylerin yaşam hakkının terörden kaynaklanan bir tehdit altında olduğu durumlar için de geçerlidir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucuların 21/10/2004 doğumlu çocuğu 12/9/2006 tarihinde Diyarbakır ilinde Koşuyolu Parkı duvarının yakınına terör amaçlı yerleştirilen bombanın patlatılması sonucu yaşamını yitirmiştir. Söz konusu olay nedeniyle uğramış oldukları maddi ve manevi zararlarının tazmini istemiyle 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında idareye müracaat eden başvurularda Zarar Tespit Komisyonunun kararıyla 18.000,00 TL ödenmesine karar verilmiştir. Başvurucuların söz konusu meblağı kabul etmemesi üzerine 4/6/2007 tarihinde uyuşmazlık tutanağı düzenlenmiş ve başvurulardan 30.000,00 TL maddi, 70.000,00 TL manevi olmak üzere toplam 100.000,00 TL tazminatın ödenmesine karar verilmesi istemiyle idare mahkemesinde dava açılmıştır. İdare Mahkemesinin kararıyla maddi tazminat için 5233 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Diyarbakır Valiliğine, manevi tazminat için genel hükümler uyarınca İçişleri Bakanlığına karşı dava açılmak üzere dilekçenin reddine karar verilmiştir. Anılan dilekçe ret kararı üzerine yenilenen dilekçe ile başvurulardan Zarar Tespit Komisyonunun kararının iptali ile 30.000,00 TL maddi tazminatın ödenmesi istemiyle dava açılmıştır. İdare Mahkemesinin kararıyla dava reddedilmiştir. Başvurucular tarafından temyiz edilen karar, Danıştayca onanmış, karar düzeltme talebi de reddedilmiştir.

Başvuru konusu olaya ilişkin ceza soruşturması ve kovuşturma süreci ise şöyledir: Başvuruya konu patlama olayından bir gün sonra bir internet sitesi aracılığıyla olayda kullanılan termos düzeneğinin fotoğraflarına da yer verilerek söz konusu patlama olayı Türk İntikam Tugayı adı verilen bir yapılanma tarafından üstlenilmiştir. Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü yetkililerince yapılan inceleme ve araştırmalarda internet sitesinde yer alan fotoğrafla olay yerinde kullanılan düzeneğin birbiriyle uyum sağladığı ve düzeneğin telsiz kullanılarak uzaktan kumanda ile patlatılmış olduğu ve söz konusu sitenin kısa bir süre önce oluşturulmuş olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili yetkili makamların soruşturma ve araştırmaları devam etmekte iken Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Elektronik Şube Müdürlüğüne 7/4/2008 ve 19/2/2009 tarihlerinde iki adet e-posta ihbarı yapılmış ve anılan ihbarda patlamanın üstlenildiği internet sitesini kuranlardan birinin B.G. olduğu belirtilerek B.G.'ye ait çeşitli şahsi bilgilere yer verilmiştir. Söz konusu ihbar üzerine derinleştirilen ve genişletilen soruşturma sonucunda ihbarda yer alan bilgiler teyit edilmiş ve patlamayı üstlenen internet sitesine B.G. tarafından giriş yapıldığı tespit edilmiş ve bu sitenin B.G. tarafından kurulduğuna dair kuvvetli bulgular ile B.G.'nin patlama olayına dahil olduğu sonucuna götüren birçok teknik detay tespit edilmiştir. Olay yerinde ele geçen telsizin de B.G.'nin akrabası H.T. tarafından internet sitesi aracılığıyla satın alınarak temin edildiğinin tespit edilmesi üzerine 22/3/2009 tarihinde B.T. ile B.T.'nin patlama olayından önce ev arkadaşı olan M.E.; B.T. ile M.E.'nin savunmaları doğrultusunda da 23/3/2009 tarihinde H.T. göz altına alınmıştır. Akabinde 27/3/2009 tarihinde anılan kişiler mahkeme kararı uyarınca tutuklanmıştır. Söz konusu kişilerin mahkeme kararı doğrultusunda ev ve üstlerinde yapılan aramalar sonucunda yasa dışı PKK terör örgütünün propagandasını yapan çok sayıda ve çeşitte doküman ele geçirilmiştir. Olayla ilgili soruşturma evresinin tamamlanması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığınca, H.T., B.G. ve M.E. hakkında Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır. İddianamede, H.T. ve B.G.'nin devletin birliğini ve bütünlüğünü bozma, kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs, tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması veya el değiştirmesi ve mala zarar verme suçlarından; M.E.'nin ise H.T. ve B. G. tarafından

olayda kullanılan el yapımı bombanın hazırlanması eylemine bilfiil katılıp iştirak ederek tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması veya el değiştirmesi suçu ile devletin birliğini ve bütünlüğünü bozma, kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs ve mala zarar verme suçlarına yardım etme suçlarından cezalandırılması talep edilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi sanıkların cezalandırılmasına karar vermiştir. Temyiz edilen karar, Yargıtayca H.T. ve B.G. hakkında verilen hükümler yönünden onanmış ve söz konusu hükümler aynı tarihte kesinleşmiştir. M.E. hakkında ise silahlı terör örgütüne yardım etme ve patlayıcı madde bulundurma suçlarından kurulan hüküm yönünden suçun vafında yanılığa düşüldüğü gerekçesiyle bozulmuştur. Yargılama Ağır Ceza Mahkemesinde görülmeye devam etmektedir.

2. Başvurucular;

- vatandaşların yoğun olduğu bir yere rahatlıkla bomba düzeneğinin bırakılması ve patlatılması nedeniyle evlatlarını kaybettiklerini, devletin güvenlik hizmetini gereği gibi yerine getirmediğini, olayda idarenin ihmal ve kusuru bulunduğunu, öte yandan açtıkları tam yargı davasında mahkemece hükmedilen maddi tazminat miktarının yetersiz olduğunu, tazminat hesaplamasında yaş, eğitim durumu, ekonomik ve sosyal durum, yoksun kalınan destek gibi etkenlerin göz önünde bulundurulmadığını, herkes için maktu bir tazminat miktarı belirlenmiş olmasının hukuka aykırı olduğunu, genel tazminat hukuku ilkelerine göre karar verilmesi gerektiğini belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde tanımlanan haklarının,

- uyumsuzluk hakkında yürütülen yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmadığını, yedi yılı aşan dava sürecinin kendileri açısından manevi bir işkenceye dönüştüğünü belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde tanımlanan haklarının,

- kızlarının yaşamını kaybetmesine neden olan bombalı eylemin kısa süre içinde Türk İntikam Tugayı tarafından üstlenildiğini, söz konusu olayda hayatını kaybedenlerin Kürt kökenli olduklarını ve bu nedenle hedef seçildiğini, idarenin ihmalinden kaynaklı farklı bölgelerdeki farklı olaylarda yaşamını yitirenler için açılan tazminat davalarında çok daha yüksek meblağların ödenmesine karar verilmek suretiyle mahkemelerin de bu hususta ayrımcılık yaptığını belirterek Anayasa'nın 10. maddesinde tanımlanan eşitlik ilkesinin,

- temyiz ve karar düzeltme aşamalarında yargı yerlerince talep ve gerekçelerinin değerlendirilmediğini ve aynı gerekçelerle taleplerinin reddedildiğini belirterek Anayasa'nın 40. maddesinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Anayasa'nın 17. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, Devletin, negatif bir yükümlülük olarak, yetki alanında bulunan hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı olarak son vermeme, bunun yanı sıra, pozitif bir yükümlülük olarak, yine yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların, gerek diğer bireylerin, gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunduğunu hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, olayın meydana gelmesinde devletin koruma yükümlülüğü yönünden herhangi bir sorumluluğu tespit edilmemiş olmakla birlikte,

objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk ilkesi temel alınarak hazırlanan 5233 sayılı Kanun kapsamında başvuruculara başvuru konusu olay nedeniyle maddi tazminat ödenmesine karar verildiğini ve belirlenen maddi tazminat miktarı ile davanın koşulları ve başvurucuların uğradığı zararlar arasında açık bir orantısızlık bulunmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucuların Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, olağan denetim mekanizmaları önünde ileri sürülüp takip edilmeyen temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin iddiaların, Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru konusu yapılamayacağını hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucuların yargılamanın hiçbir aşamasında etnik kökenleri nedeniyle ayrımcılığa uğradıkları yönünde herhangi bir iddiaları ileri sürmediklerini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Anayasa'nın 40. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, başvuruya konu ihlal iddiasıyla ilgili deliller sunarak olaya ilişkin iddialarını ve hangi Anayasa hükmünün ihlal edildiğine ilişkin açıklamalarda bulunmak suretiyle hukuki iddialarını kanıtlama yükümlülüğünün başvurucuya ait olduğunu hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucular tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13. maddesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 40. maddesi hükümlerine atıfta bulunulmakla birlikte, yargılama sürecinde hangi talep gerekçelerinin değerlendirilmediğinin belirtilmediği ve söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğine ilişkin somut bir açıklama ve kanıtlamada bulunulmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucuların Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Davanın Makul Sürede Sonuçlandırılmadığı İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 36. maddesi ve Sözleşme'nin 6. maddesi uyarınca, medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıkların makul sürede karara bağlanması gerektiğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, beş yıl on ay on bir gün süren yargılama faaliyetinde makul olmayan bir gecikmenin olduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKLARININ İHLAL EDİLDİĞİNE ve başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/5049 başvuru numaralı kararı.

Sistemantik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Konu bakımından yetkisizlik

Mülkiyet hakkı

Meşru beklenti

Adil yargılanma hakkı

Makul sürede yargılanma hakkı

Gerekçeli karar hakkı

Kararın Özü:

Anayasa ve AİHS'in ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı, mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün, bu mülkte gelecekteki değer artışını da içerecek şekilde mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa ve Sözleşme'yle korunan mülkiyet kavramı içerisinde değildir. Gelecekte elde edileceği iddia edilen bir kazanç, kazanılmadığı veya bu kazançla yönelik icrası mümkün bir iddia mevcut olmadığı sürece mülk olarak değerlendirilemez.

Yukarıdaki hususun istisnası olarak belli durumlarda, bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacak" iddiasını elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti", Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti, makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir iddianın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma şansının yüksek olduğunu gösteren yerleşik ve istikrarlı bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir.

Mahkeme kararlarının gerekçeli olması adil yargılanma hakkının unsurlarından birisi olmakla beraber, bu hak yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi şeklinde anlaşılabilir. Bu nedenle, gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir. Bununla birlikte başvurucunun ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddialarının cevapsız bırakılmış olması bir hak ihlaline neden olacaktır.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, 9/12/1999 tarihinde 2547 sayılı Kanun'un 50/d maddesi gereğince araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamış, 24/1/2007 tarihinde doktora tez savunmasını başarıyla geçmiş, 1/2/2007 tarihinde Hukuk Fakültesi Dekanlığına başvuru yaparak kadrosunun 2547 sayılı Kanun'un 33. maddesi kapsamına alınmasını talep etmiş, 5/2/2007 tarih ve 295 sayılı Dekanlık yazısı ile talep hakkında yapılacak herhangi bir işlemin olmadığı belirtilmiştir. Başvurucunun bu işleme karşı yaptığı itiraz reddedilmiştir. Rektörlüğün 8/3/2007 tarih ve 10628 sayılı işlemi ile başvurucunun üniversiteyle ilişkisi kesilmiştir. Başvurucu tarafından kadrosunun 2547 sayılı Kanun'un 33. maddesi kapsamına alınması talebinin reddine ilişkin işlem ile ilişkisinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle İdare Mahkemesinde dava açılmış, dava reddedilmiştir. Başvurucu tarafından bu karar temyiz edilmiş ancak Danıştay kararı onamıştır. Karar düzeltme talebi de reddedilmiştir.

2. Başvurucu, kadrosunun 2547 sayılı Kanun'un 33. maddesi kapsamına alınmaması nedeniyle gelecekte alması gereken maaşlarını almaktan yoksun bırakıldığını, yargılamanın makul sürede bitirilmediğini, açılan davada idarenin takdir yetkisinin objektif kriterlere ve kamu hizmeti gereklerine uygun olarak kullanılmadığı yönündeki iddialarının karşılanmadığını, temyiz ve karar düzeltme kararlarının da gerekçesiz olduğunu belirterek Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkının ve 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür, maddi ve manevi tazminata hükmedilmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa ve AİHS'in ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkının, mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvence olduğunu bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün, bu mülkte gelecekteki değer artışını da içerecek şekilde mülkiyetini kazanma hakkının, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa ve Sözleşme'yle korunan mülkiyet kavramı içerisinde olmadığını gelecekte elde edileceği iddia edilen bir kazancın, kazanılmadığı veya bu kazanca yönelik icrası mümkün bir iddia mevcut olmadığı sürece mülk olarak değerlendirilemeyeceğini; bu hususun istisnası olarak belli durumlarda, bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacak" iddiasını elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti"nin, Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabileceğini ancak temelsiz bir hak kazanma beklentisinin veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığının meşru beklentinin kabulü için yeterli olmadığını hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucu, kadrosunun 2547 sayılı Kanun'un 33. maddesine aktarılmaması nedeniyle gelecekte alması gereken maaşlarını almaktan yoksun bırakıldığını ve bu durumun mülkiyet hakkını ihlal ettiğini iddia etmiş ise de, iddia ettiği hakkı elde etme konusunda başvurucuyu meşru bir beklentiye sevk edecek bir kanun hükmü veya yerleşik yargısal bir içtihat bulunmadığından, başvurucunun, Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkına ilişkin korumadan yararlandırılmasının mümkün olmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

(Gerekçeli Karar Hakkı Yönünden)

3. Anayasa Mahkemesi, mahkeme kararlarının gerekçeli olmasının adil yargılanma hakkının unsurlarından birisi olmakla beraber, bu hakkın yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi şeklinde anlaşılamayacağını, bu nedenle, gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamının kararın niteliğine göre değişebileceğini, bununla birlikte başvurunun ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddialarının cevapsız bırakılmış olmasının bir hak ihlaline neden olacağını hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, ilk derece Mahkemesinin başvurunun iddiasını değerlendirerek dava konusu işlemlerin tesisinde takdir yetkisinin hukuka uygun kullanıldığı gerekçesiyle davayı reddettiğini, kararda başvurunun iddialarının karşılanmadığından söz etmeye imkân olmadığını, bunun yanında Danıştayın, ilk derece Mahkemesi kararına atıf yaparak ve Mahkemenin gerekçesini aynen kabul ederek kararı onadığını karar düzeltme nedenleri bulunmadığı gerekçesiyle de karar düzeltme talebinin reddine karar verdiğini dolayısıyla Danıştay kararlarının gerekçesiz olduğundan da söz edilemeyeceğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

(Davanın Makul Sürede Sonuçlandırılmadığı İddiası Yönünden)

3. Anayasa Mahkemesi, makul sürede yargılanma hakkının adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil olup, ayrıca davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğunu belirten Anayasa'nın 141. maddesinin de, Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği, makul sürede yargılanma hakkının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gerektiğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, davanın esastan çözümünün İlk Derece Mahkemesince 1 yıl 5 gün içinde tamamlanmış olmasına karşın temyiz ve karar düzeltme talepleri hakkında 4 yılı aşan sürede karar verilmiş olması nedeniyle şikâyete konu yargılamada makul olmayan bir gecikmenin olduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKLARININ İHLAL EDİLDİĞİNE ve başvuruçuya manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 28/5/2014 tarih ve 2013/7951 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Konu bakımından yetkisizlik

Adil yargılanma hakkı

Makul sürede yargılanma hakkı

Kararın Özü:

AİHS'nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinde adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin "medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzlukların" ve bir "suç isnadının" esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlanmıştır. Hak arama hürriyetinin ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilmek için, başvurucunun ya medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili bir uyumsuzluğun tarafı olması ya da başvurucuya yönelik bir suç isnadı hakkında karar verilmiş olması gerektiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bahsedilen hâller dışında kalan adil yargılanma hakkının ihlali iddiasına dayanan başvurular Anayasa ve AİHS kapsamı dışında kalacağından, bireysel başvuruya konu olamaz.

Kararın Özeti:

1. Başvurucunun evrakta sahtecilik, dolandırıcılık ve emniyeti suistimal şikayetiyle Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat ettiği şüpheli hakkında kamu davası açılmıştır. Ağır Ceza Mahkemesinin kararıyla sanığın, emniyeti suistimal suçundan beraatına, evrakta sahtecilik suçundan 2 yıl hapis, nitelikli dolandırıcılık suçundan 2 yıl 8 ay 20 gün hapis ve ağır para cezası, dolandırıcılık suçundan 1 yıl 2 ay hapis ve ağır para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Temyiz sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 14/11/2005 tarih ve 2005/113848 sayılı yazıyla yürürlüğe giren yeni ceza mevzuatı nedeniyle uyarlama yapılmak üzere dosyayı Mahkemesine iade etmiştir. İade üzerine yapılan yargılama sonunda Ağır Ceza Mahkemesinin kararıyla sanığın, emniyeti suistimal suçundan beraatına, evrakta sahtecilik suçundan 2 yıl hapis, nitelikli dolandırıcılık suçundan 2 yıl 6 ay hapis ve adli para cezası, dolandırıcılık suçundan 1 yıl hapis ve adli para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu kararın temyizi üzerine Yargıtay ilamıyla, nitelikli dolandırıcılık ve dolandırıcılık suçları yönünden gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle davanın düşürülmesine, evrakta sahtecilik suçu yönünden hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Bozma kararı sonrası yargılama ilk derece mahkemesinde devam etmektedir.

2. Başvurucu, şikâyetçi olduğu emniyeti suistimal, evrakta sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarına ilişkin Ağır Ceza Mahkemesinde süren yargılamanın 2003 yılından beri devam ettiğini, yargılamanın makul sürede sonuçlanmaması nedeniyle dolandırıcılık ve nitelikli

dolandırıcılık suçlarının dava zamanaşımına uğradığını, evrakta sahtecilik suçundan yargılamanın devam ettiğini belirterek, Anayasa'nın 36. maddesinde tanımlanan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa ve AİHS'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesinin mümkün olmadığını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre, bir ceza davasında üçüncü kişilerin suçlanması veya cezalandırılmasını talep eden mağdur, suçtan zarar gören, şikâyetçi veya katılan sıfatını haiz kişilerin, AİHS'nin 6. maddesinin koruma alanı dışında kaldığını, bu kuralın istisnalarının, ceza davasında medeni hak talebine imkân veren bir sistemin benimsenmiş olması veya ceza davası sonucunda verilen kararın hukuk davası açısından etkili ya da bağlayıcı olması hâlleri olduğunu; 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile ceza muhakemesinde şahsi hak iddiasında bulunma imkânının ortadan kalktığını hatırlatmıştır.

3. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvuru konusunun, suç işlediğini düşündüğü kişi hakkında soruşturma açılmasını sağlamak amacıyla suç duyurusunda bulunmuş olup, talebinin bu kişinin cezalandırılmasıyla sınırlı olduğunu, başvuru konusunun, bu kişinin fiili nedeniyle medeni/şahsi haklarına yönelik bir müdahalenin bulunduğunu düşünüyor ve buna ilişkin zararının giderilmesini istiyorsa, hukuk mahkemelerinde dava açma imkânı olduğunu ve dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesine dayanan ihlal iddiasının konusunun, Anayasa'da güvence altına alınmış ve AİHS kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvuru konusunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.